

N. Inv. 4986

~~N. Inw.~~ 4986. 1

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

Alden station Pa Luzerne County
~~New York~~, dnia 14 Marca 1886

No. 121.

4986

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Dla pojedyńczych; za mieszkanie i gotowanie w polskich domach płacą od 3 do 4 dolary miesięcznie domy dla familijnych; kompanijny domy od 5 dol. do 7. prywatne od 6 – 15 miesięcznie
2. Jakie są ceny opału?	Węgli tona z przywiezieniem $2.50 fura drzewa od kompanji $1 do $2 – od prywatnych od $2 do $3 (wydatki na rok)
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	[illegible] po 12c łopatki po 7c wołowina od 20c do 8c Masło $1 [illegible] wieprzowina 8c mięso 26c Mleko 8c (Żywność tania)
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Polacy stołujący się sami co kupią to gospodyni im gotuje – ci co się stołują płacą od $16 do $18 (i to w dobrych Hotelach)
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Nie ma żadnych
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Scranton 40,000 Pittston 16,000. Wilkesbarre 24000 Nanticoke 8,000 Hazleton 10,000 Shenandoah 16,000 Shamokin 12,000
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	od Karbondal do Shamokin fabryki żelazne i kopalni węgla – 80 mil.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	bardzo dużo
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Fabriki i kopalni
10. Jaki przemysł przeważa?	Żelaza i kopalni węgla

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	bardzo i bardzo dużo —
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	tylko przy żelaznych fabrykach i kopalniach węgla i Dworcach Kolejowych
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Żadnych —
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	jest —
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	robotnika jest dosyć – zapłata – od 1.15 do $ 1.50 dziennie —
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Chińczyków niema, negrów jest ale i ci starają się po bogatych jako lokaje i stangreci — wszystka cała Europa jest reprezentowana
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	nie było dotąd pory – trochę gdzieniegdzie miejscami przeciw Słowakom i Galicjanom
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Irlandczycy z Kr. Walji i Polacy P.S. za polaków liczą z zaboru {Prus: Rosji: (galicjan liczą do węgrów)
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	od Carbondale do Shamokin – 80 mil. polaków podług rachunku Amerykanów jest do 7,000 – galicjanów i Mazurów i Rusinów – do 4,000 podług polskiego rachunku polaków będzie do 10,000. Rusinów 3 – Słowaków tyleż do 4,000
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	górnicy jako górnicy – i prości robotnicy)
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	w Skranton – Wilkesbarre, Plymouth, Nanticoke Shenandoah, Shamokin. Mont Carmel —
22. Jaka jest ilość Katolików?	większa połowa ludności w powiatach
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, ~~Czechami~~ i ~~Węgrami?~~	Złe —
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	jako złodzieje, głupcy, są nielubiani —
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	1/10 i to byłoby bardzo dostatecznie —

Pytanie	Odpowiedź
c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Zaludnione bardzo — Farmerów polskich niema —
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Mogą mówić po Angielsku lub Niemiecku —
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Niema ——
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Żadnych ——
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Są ceny od 10 do 15 za Akr jak który się wymówi gotowizną
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Ziemia piaszczysta i kamienista a miejscami bardzo dobra —
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	wszystko się rodzi - co w polsce — także najlepsze - wszystko się sprzedaje za gotówkę —
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Za mało miejsca na opis cen podobn... Ceny bywa dobre —
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	za 400 można mieć mały domek o 4 pokojach oprócz loty - które wynoszą od $ 500 do $ 2000 - Handlowy lot od 4000 do 15,000
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	w Scranton jest 3 żelazne, 1 Huta żelaza - 6 odlewni żelaza, 5 fabryk Maszin — w Danville fabryki żelazne - Wilkesbarre budują fabrykę gdzie będzie 1000 ludzi pracować
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Wszystkich jest podostatkiem pojedyńczo można znaleźć roboty
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Najlepiej płacą w minach węgla Gurnik może zarobić od $ 50 do 100 na miesiąc pomocnik od 30 do 60 dol - dzienna zapłata od 1.00 do 1.50 robotnik Rzemieślnicy $ 1.85 do 2.75
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Żadnych
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Tak - Żelazne i Kopalnie
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Niema

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	—
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	bywają, przegrane dla robotników
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Są —
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	bardzo szczególniej Słowakom i Galicjanom by ich najgorzej Hungarja
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	O tem proszę zobaczyć w Liście
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	w Liście
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	domy kompanji są najtańsze ale ich dostać bardzo trudno - Sklepy są lecz przymusu nie ma do kupowania gdzie taniej tam każden i kupuje — ceny w Sklepach są prawie takie jak i wszędzie
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	[illegible]
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	w Liście
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Niewiem na pewno
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	sklepów ceny od 15 do 100 na miesiąc warsztaty od umowy statystyk nie ma

odebrano 16 Marca 1886 r.

Pa.

3

122

Wilkes-Barre dnia 15 Marca 1886 r.

Przeswietny Komitecie Centralny Dobroczynnosci w New Yorku

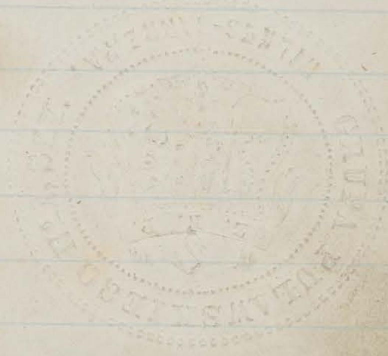
3

Grupa K. Pulaski num. I w Wilkes-Barre Pa. powypelnieniu kwestyonaryusz zapytaniami, Ma zaszczyt przesłać przyniniejszym Przeswietnemu Komitetowi Centralnemu Dobroczynnosci.—

Prezes Jozef Czernicky

Sekretarz Fr. Kozlowski

№ 8

41.

42.
s

43
l

44.
v

45.
l

46.
n
n
s
r
n

47.
u
k

48.
d
p

49.
d

50.
n
ty
n

51.
u

52.
ta

41.

42.

43.

44.
v

45.
l

46.
r
r
s
r
r

47.
u
k

48.
d
p

49.
d

50.
n
t
n

51.
u

52.
ta

K

1.

2.

3.

4.

b)
5.

6.

7.

8.

9.

10.

odebrano dnia 18 Marca

5

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 188

No. 128.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są w Buffalo przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Dla rodzin od 3 – 8 dol. miesięcznie dla pojedyńczych znacznie mniejsze
2. Jakie są ceny opału?	średnie
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	bardzo niskie
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Od 3 – 4 dol. tygod.
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Tak
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	230.000 mieszkańców
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Kupiecki i rolniczy
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	średnio
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	fabryki i rolnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	rolniczy

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Wiele (po największej części na części Polskiej i węgierskiej)
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Około uregulowania ulic, roboty zaś około kanałów są w przyszłości.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	W projekcie
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	—/.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	nie bardzo
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Nie wiele
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Niemiecka (85.000)
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Około 15.000
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Dzienny zarobek i przemysł
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Tak
22. Jaka jest ilość Katolików?	150.000
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Dobre
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Przychylna
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Około 70

c) *Warunki kupna ziemi.*

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Tak. Farmerów polskich niewiele
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Tylko w lecie
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Takie w całym Stanie Nowojorskim są przyjęte
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Nie
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Czarnoziem.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Jarzyny
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Niskie
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Stosunkowo wygórowane

d) *Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.*

35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Fabryki żelazne, tartaki parowe, fabryki budowy wozów kolejowych i t. p. ilość tychże atoli mała
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Bardzo mały
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Od 1 dol. do 1.50 dziennie.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Kilka
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Nie wiele, obecnie ma powstać duża fabryka wozów kolejowych
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Zakłady krawieckie

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	Prawie jednakowy.
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Nie.
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Obecnie się organizują.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Nie bardzo.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Wcale nie.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Kopalni zaś nie mamy, a zatem powyższe pytania nie mogą być zastosowane do robotników w kopalniach.
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Nie.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Nie.
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	"
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Krawcy i stolarze.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Do 2 dol. dziennie
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	średnie

St. Sliz, prezydent

H. Wakliński
Sekretarz

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

Paterson New York, dnia 15 Marca 1886.

No. 129

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są .... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Przeciętne ceny dla pojedyńczych osób są od trzech do 5 Dolarów za Stancyę, na miesiąc. dla Rodzin od 4 ch do 10 Dolarów. —
2. Jakie są ceny opału?	Tona Węgla kosztuje od 450 Dolara do 500. Drzewo zaś fura od 250 do 400 Dolarów.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso Wołowe 7 centów do 20 centów. wieprzowina po 10 centów, chleb od 4 do 10 cent. bochenek. Mleko od 6.-8 c. kwarta.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Tygodniowy board od 350 dolara, do 500 Dolara. tygodniowo.
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Mamy dużo Tenementhouses czyli domów dla komorników. najwięcy z drzewa. ?
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Miasto Paterson ma mieszkańców 62 tysięce i pare set.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Miasto nasze jest Fabryczne i przemysłowe!
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Koleje przechodzą czyli są trzy. !
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Okolica jest rolnictwo. !
10. Jaki przemysł przeważa?	Jedwabnictwo. ?

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Nowych budynków dosyć powstaje!
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Miejskie roboty są co ulice trzymają wporządku i zamiatają, i cokolwiek kamieni tłuką. Kanałów nie kopią i portów nie mamy żadnych.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Obecnie żadnych kolei nie budują, i nie ma żadnych w projekcie?
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Zarobek w Yardach jest mały i najwięcej robi w nich Holendrów.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Robotnik niejest poszukiwanym jest ich tutaj dosyć aż za wiele. przeciętny zarobek takowego jest. od 90 cent. do 125 centów?
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Pomiędzy robotnikami jest dosyć różnych narodowości, najwięcej Holendrów?
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Dotychczas nie mieliśmy żadnych nieporozumień między robotnikami! różnych narodowości?
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Narodowość jest więcej obcych jak Amerykanów, bardzo dużo Holendrów,
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Cała ilość Polaków w pobliżu tylko na dwadzieścia Familiji.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Najwięcej z nich prostych robotników co pracują w Falbierni!!
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Nie ma polskiego Kościoła ani Szkoły?
22. Jaka jest ilość Katolików?	Katolików może być dwadzieścia tysięcy?
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Stosunki polskie z Niemcami lub Irlandczykami są dość dobre, gdyż nie przyjdą wiele dokoju.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Opinij o Polskich robotnikach nie mogę opisać, gdyż ich jest bardzo mało!
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Szynków i Beer Salonów nie mamy wcale polskich?

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Dosyć jest jeszcze prożnej ziemi, Farmerów nie ma polskich w okolicy ?
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Polski robotnik nie może dostać łatwo roboty, bo nie ma polskich Farmerów !
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Czy jest ziemia Rządowa w okolicy, o tem pewnie nie wiem.
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	W tych Stosunkach nie jestem obeznany !
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Jest jeszcze dosyć ziemi nie uprawnej Kiedyś jest bardzo droga, za Akier Sto pięćdziesiąt i dwieście Dolarów !
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	W okolicy ziemia jest najwięcej piaski !
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Najlepsi do zbytu są Kartofle i Korn.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Latoś Kartofle płacą od 75 c. do 100 Dol. za buszel przeszłym roku były od 100 do 125 Buszel.
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Drewo budowle jest dość drogie, Domów budują najwięcej z Drewa, jest wszelka dogodność
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	Robotnik Fabryce zarobi różnie Kowal 2 Dolary dziennie pomocnik 125, i t. d.
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Główne Fabryki są Jedwabne, Ilość może być z. 50 Fabryk.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Popyt jest większy na robotnikach fachowych ?
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	W Jedwabnych Fabrykach zarobek dzienny od Dolara do 3 Dolarów tygodniowo od 6 do 18 Dol. Miesięcznie od 24 — 70 nawet Dolarów dobry jedwabnik.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Zamkniętych nie mam wiele i kilka jedwabnych co są na Strajki. 4 lub. 6, fabryki
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Powstają nowe Fabryki, Falbiarnie i Jedwabne,
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Zakłady co dają robotę do domu są tylko z fabryki co robią koszule, tak innych nie wiem. tiż i Jedwabne!

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	Zarobek w domu jest tak jak w Fabryce nie jest wiele co do domu dają.
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Bywają Straiki w Jedwabnych Fabrykach i jeszcze nie pokończone!
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Są Organizacyje czyli Knights of Labor?
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Naturalnie iż się sprzeciwia klasa fabryczna przypływowi nowych, gdyż ci zaraz tani robią!
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nie masz żadnych niechęci przeciw polakom gdyż ich nie jest wiele.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych ?	Na to niemogę więcy nie odpowiedzieć gdyż żem tam nie był?
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Także istnieją domy mieszkalne od właścicieli, sklepy nie!
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Nie! robotnicy nie są obowiązani w tych domach mieszkać, ani też kupać!?
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Ceny tych mieszkań nie są droższe od drugie jak zwyczajnie!
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Polacy najwięcej pracują we Falbierniach i Kiltkur co jest przy Szewstwie za czeladników
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Czeladnik zarabia dziennie od $1.25 c. do $1.50 dziennie to jest przy tych rzemiosłach.
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Ceny wynajęcia Sklepow są różne od 10 Dolarów do 50 Dolarów to tylko Średnie Sklepy! Warsztaty zaś też różnie 8 Dolarów do 20 Do[larów]

Z Braterskim pozdrowieniem
Marcin Piasecki: Prezes

J. Ruchalski Sekr.

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

132.

Samokin,
New York, dnia 188

No. 111.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są .... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Kompanizne haty 2½ dol miesięcznie inne podług okoliczności 6–10–11 Dol. m.
2. Jakie są ceny opału?	Robotnicy w kopalniach po pół ceny dostają węgle tona grube węgle $3\frac{50}{100}$ małe $2\frac{50}{100}$ oprócz przywiezienia
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Takie same jak gdzie indziej
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Tu nikt nie stołuje się w hoteli kto ma sposób to płaci 16–18 Dol u prywatnych a ubodzy kupują sobie żywność i płaca 3–3½ dol mies.
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Są; lecz w nich tylko wyższa klasa ludzi mieszka. —
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	12,000
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe; bo kopalnia węgli
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	4 kolej. L. V. R.R. / 2. Nort. Central 3. Philadelp. Read. 4 Wanderbilt
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Kopalnie
10. Jaki przemysł przeważa?	Węgle

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Nie
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Nie
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Nie
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Nie
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Niepotrzeba
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Dwóch ostatnich tu nieznamy
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Niema żadnych
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	1200 Angelska
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	W Mt-Carmel 1000 Kommikt } 12 set Komunikantów oprocz jakich 150 Nawaków, którzy jak bydło żyją
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Kopanie węgli
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Tak w Shamokin jak w Mt-Carmelach jest Kościół i szkoły (Siostry Felicjanki)
22. Jaka jest ilość Katolików?	~~18000~~ 1800 afrykyi membrów, i 12 set Komun... a do Kościoła należą 3,000 oprócz innych
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Czechy mówiące tylko po czesku należą do polaków a inni do afrykysy
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Są dobrzy
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	3 Saluny

c) Warunki kupna ziemi.

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Dosyć dobrze są 2 farmerzy 8 mil od Mt Carmel.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Nie
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	—
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	—
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Kamień na kamieniu etc.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Sami zpotrebujem
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Nasze zależą od Westów
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	To zależy od czasu w którym kto buduje a drzewo jak gdzie indziej

d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.

35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Jedna mała 7 osób utrzymująca zielaza
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Nie fachowych
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	To zależy jak tu mówią jaki kto job ma. Kto ma dobre miejsce zarabia 60–80 miesięcz. a kto ma złe miejsce może około 20 dol.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	—
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	—
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Prawny tylko. —

Pytanie	Odpowiedź
41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	Nie wiem, bo żadnych tu niema
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Przez kilka lat niebyło tylko czasem prywatne
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Są zapewne; lecz że my przez [illegible] to dokładnie niewiemy
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Tylko Sławakom (Ungarom)
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Przeciw Ungarom t.j. Sławakom, bo to było.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Ja tylko o kopalniach piszę
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Domy są
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Duże firmy niezmuszają; lecz prywatne jako to jedna w Mt. Carmel
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Nie
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Tu potrzebny jest dobry krawiec lecz z pieniędzmi; w ogóle każdego zawodu fachowy [illegible]; lecz z pieniędzmi
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Zależy czy na dzień czy od sztuki dost[illegible]
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Zależy w jakim miejscu chce mieć?

To co napisałem o Shamokach zdaje mnie się, że to można zastosować dla ogółu w okolicy kopalni węgla. Życzę jednakowoż, aby tz. Komitet wysyłał w czasie do czasu po kilku robotników do różnych miejsc t.j. do kopalni węgla. Jeszcze niesłyszałem w 10 latach, aby kto zbiedniały musiał z kopalni wychodzić, a mam dowody, że sama tylko tu bieda przychodzi, a nawet kilku farmerów porzuciwszy wszystko wrócili się na powrót

Na farmie raz do roku żniwa a u nas co miesiąc.
Zostaję z szacunkiem
Ks. A. [illegible]

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

133. 11

New York, dnia 188
Bay-City, Mich.

No.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są ..... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Dla pojedyńczych osób od 4-5 dol miesięcznie Dla rodzin od 6-8 dol miesięcznie; Mieszkanie dla rodzin składa się z domu o 3-5 pokoi, a ceny podane zastósowane są do klassy roboczej.
2. Jakie są ceny opału?	Sążeń drzewa (czyli cord) przeciętnie trzy dol Węgle od 5-6 dol za tonę.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Ceny mięsa przeciętnie 9c za funt Chleb cztery centy za ft. Jarzyny od 35-50 za bushel Mleko od 5-6 centów za kwartę, masło od 18-25c za ft
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Trzy i pół dol tygodniowo
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Nie ma żadnych
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Trzydzieści tysięcy
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Dwie
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Rolnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	Wyroby drzewa budowlanego i soli

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Od roku mało.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Obecnie ogólny zastój
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Obecnie nie budują; obywatele miasta powzięli plan wybudowania dróżk a nawet trzech kolejí: są widoki, że robota nad jedną z nadchodzącą wiosną się rozpocznie.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Nie ma
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Liczba zwyczajnego robotnika obecnie już za wielka: przeciętny zarobek w młynie drzewa był jeden dolar i 25 c, w sólnicy dolar i pół.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Nie ma żadnych
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Francuska
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Pomiędzy osiemset do dziewięćset familii
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Praca fizyczna w młynach drzewa i solnicach
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Są.
22. Jaka jest ilość Katolików?	Dwie trzecie ludności jest Katolicką.
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	W pożyciu przyjacielskie
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Dobra
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Dostateczna ilość.

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Farmerów polskich dość pokaźna liczba; ziemi pod uprawę dosyć, lecz funduszu potrzebny na oczyszczenie ziemi, zważywszy że takowa gęstwiną zarosła
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Znający wymagania tutejszego gospodarstwa może
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Po większej części wyczerpana
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	W Michigan mała liczba jest homestead'ów; w okolicy miasta nie ma rządowych; ziemia borem zarosła przeto tree clausule przez się sama upada
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Ziemie nieuprawne lub z drzewa budowlanego niewycięte są w posiadaniu ludzi, którzy posiadają młyny drzewa; ceny od 4–8 dol za akier, zależy od ilości niewyciętego drzewa; warunki wypłaty każdego zadowolnią
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Urodzajna.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Pszenica, kukurydza i kartofle
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Ceny niższe od przeszłorocznych
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Dogodność najlepsza w Ameryce; Ceny najniższe.
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Młyny drzewa budowlanego.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Na niefachowych.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Za dziesięć godzinną pracę najniższa cena jeden dol; najwyższa dwa.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Przez pięć miesięcy zimowych prawie wszystkie zamknięte.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Żadne.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Nie

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	§ 40 wyjaśnia
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	W roku przeszłym był streik przez 8 tygodni, w celu wywalczenia dziesięcio godzinnej pracy. Zakończył się z małym wyjątkiem zwycięstwem dla robotnika
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Jest organizacya Knights of Labor.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Sprzeciwia się wszelkiemu napływowi robotników do Saginaw Valley.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nie
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Kopalni żadnych nie ma.
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Nie
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Nie
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	wyjaśnione § 47 : 48
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Jedyne pole działania byłoby w przemyśle w drzewie budowlanem lub w rolnictwie, jeżeli fundusze dostateczne.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Dwanaście dol. —
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Zależy od lokacyi, w najgłówniejszej części miasta od 150 - 500 dol, na pobocznych ulicach ceny równają się cenom mieszkań.

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 188

No. odebrano 20 Marca 1886

134

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są St. Paul. przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Dla pojedyńczych: od 3^{00} do 6^{00} stancya umeblowana Dla rodzin: 3 stan. od 5^{00} do 8^{00}
2. Jakie są ceny opału?	Drzewo sążeń (cord) dębowe 5^{00} mejplowe 6^{00}
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	mięso wołowe od 5¢ do 15¢ funt chleb jak wszędzie mleko 6 cent. zimą 5 latem Kwarta
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	od 3^{50}
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	115,000.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Kupieckie
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	nie mniej jak 10 rozmaitych linii, może więcej
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	rolnictwo, kilka fabryk
10. Jaki przemysł przeważa?	

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	budują dużo mularrom nietrudno o pracę.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	robót miejskich dosyć osobliwie przy ulicach wodociągach i kanałach odchodowych praca przy tych robotach trwa około 7 miesięcy
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Kolei budują obecnie dwie.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	niebardzo gdyż latem dużo przybywa z innych miast, zarobek $1.50 dziennie
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	żadnych chin. ani negrów
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	irlandczycy i niemcy
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	przeszło 300 familii przytem dużo samotnych
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	przy ulicach, mularzach i t. p.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	jest Kościół i szkoła i zgoda.
22. Jaka jest ilość Katolików?	polacy wszyscy Katolicy
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	dobre
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	sześć

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	mocno, farmerów polski jest 43.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	nie
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	nie
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	—
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	—
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	—
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Domek o 3. 4. i 5 stancjach można pobudować za $250. 300 i t. d.
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	1. foundry, 1 fabryka pługów, shops of the Manitoba R.R. Co. shops of N. Pacific R.R. (~~gdzie~~ będzie pracowało około 1000 robotnika skoro dostaną wykończone.)
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	najniższe $1.25 najwyższe $1.75 przy robocie zwyczajnej; miasto płaci 1.50.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	żadnych
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	od niedawnego czasu powstała myśl zakładania fabryk i zawiązało się w tym celu kilka towarzyst.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	robotę do domu dostają tylko krawcy ale tylko kostymerską płaca od kamizelki $2.50 do 3.00 od surduta od $6 do 11. rozumie się musi być krawiec dzielny.

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	nie
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	są
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	nie
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	nie
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	nie
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	—
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Kowale, rzeźnicy, balbierze, dobrzy krawcy, mularze
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	od $ 2.00 do 4.50
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	

Jeżeli by na lato było o robotnika trudno i były dobre widoki co do zarobku, to nie omieszkam Szanownemu Komitetowi donieść

z uszanowaniem

J. Wons

St. Paul, Minn. 17. Mara, 1886.

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 13 Marca 1886

No. 111

Do Wieleb. Księdza Kozłowskiego
w Chicago

„Komitet Centralny Dobroczynności" ma zaszczyt przesłać przy niniejszem kwestyonaryusze tyczące się warunków życia i sposobów zarobkowania, jakoteż nabycia ziemi w mieście i okolicy przez Polaków w Chicago i okolicy zamieszkałych.

Uprasza zarazem o wypełnienie takowych odpowiedzią o ile możności na każde pytanie i o spieszne zwrócenie tych kwestyonaryuszów na ręce „Komitetu Centralnego"

O ile nam wiadomo, Rząd Centralny i Cenzor Związku Narodowego Polskiego zawiadomili Sz. Panów o zorganizowaniu się naszego Komitetu i prosili o komunikowanie nam wiadomości dotyczących opieki nad przybywającemi tutaj wygnańcami.

Opierając się zatem na tej odezwie, „Komitet Centralny" objaśnia, że głównym celem tych kwestyonaryuszów będzie zawiadamianie przybywających wygnańców, gdzie korzystny zarobek i odpowiednie warunki życia będą mogli znaleźć.

Z góry dziękując za grzeczność, „Komitet Centralny" nie wątpi, że Sz. Panowie zechcecie spełnić ten obywatelski obowiązek i w oczekiwaniu spiesznej odpowiedzi pozostaje

z uszanowaniem

„Komitet Centralny Dobroczynności"

Członek Zarządu
Ks. H. Klimecki

Prezes: Dr. V. Żołnowski

Sekretarz: Ig. Pawłowski

Ani tu, ani w Kwestyonarjusu nie ma adresu położonego, gdzie odsyłać Kwestyonarjusz! Nie wszyscy Katolickie Gazety czytają

Wiel: Panu Dr. Żotnowskiemu jako stary znajomy tak gościnnie w Jego Domu podejmowany w r. 1873 składam najserdeczniejsze pozdrowienie. Ks. K. Kozłowski

odebrano dnia 22 Marca 1886 r. 16

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

111 138

Chicago ~~New York~~, dnia 19 Marca 1886.

No. Raport Księdza Kandyda Kozłowskiego proboszcza przy polskiej parafii Św. Józafata w Chicago. 228 Southport (Avenue)

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	(Stosownie jak kto żyje.) W drugorzędnych hotelach od 3 i pół Doll: tygodniowo do 4 Doll. Rodzina z 4ch osób może wyżyć tygodniowo życie i mieszkanie 4 Dollary
2. Jakie są ceny opału?	Twarde węgle 5 D. i 25 C. tona. Miękkie 2 D. i 75 C. tona.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso od 5 centów za funt do 12 centów. Jarzyny i chleb bardzo tani
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Jak wyżej pod No I
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Nie wiemy co znaczy słowo Tenementhuses (to nie po polsku)
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Siedmset tysięcy (782,950.)
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe i kupieckie
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Na 17 linii | 9 Dworców Kolei żelaznych
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Tylko fabryki
10. Jaki przemysł przeważa?	Handel

Wiel: Panu Dr. Kotnewskiemu jako stary wędrowny tak gościnnie w Jego Domu podejmowany w r. 1873 składam najserdeczniejsze pozdrowienie. Ks. K. Kozłowski

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Do dwóch tysięcy rocznie
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Drogi publiczne. Wielki port. i t. d.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Tak budują — na wiosnę, —
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Tak jest. —
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Jest poszukiwany na wiosnę i w jesieni. Zarobek 1– 25– dziennie
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Chińczyków i Negrów nie ma
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nigdy — pokój zawsze
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Polacy - niemcy, Irlandczycy
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Około Siedemdziesiąt tysięcy (70.000)
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Siedm Kościołów polskich - Jedenastu Księży pol: Sześć szkół pol, 51 Klas, 53 Nauczycieli i Sióstr pol: Dom Sierot pol. i Dzieci polskich uczęszczających do szkół polskich 4030
22. Jaka jest ilość Katolików?	140 tysięcy
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Stosunki bardzo dobre
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Wysoka i dobra opinia Polacy poszukiwani.
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Około 50 — Cztery teatra

c) Warunki kupna ziemi.

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Nie ma farmerów
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Tak, jeżeli nie pijak -
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie ma -
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Nie ma —
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Nie ma
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Dobra.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Wszystko.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Rolników tu nie ma i cena nie potrzebna
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Sztopa pół centa
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Tysiące różnych Fabryk.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	nie fachowych
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Od 1.25 Dziennie - Do 7 Doll Dziennie
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Nie ma żadnej zamkniętej -
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Tak - Różne.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Tak. Krawieckie, Szewckie, i Stolarskie

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?

Jedno i to samo.

42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?

Żadnych Strajków u nas nie ma

43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?

Masonów jest pełno, ale Bugu dziękować Polacy w Chicago do nich nie należą.

44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?

Nie.

45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?

Nie ma żadnej. My tu Kochani

46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?

Nie ma różnicy.

47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?

Nie

48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?

Nie

49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?

Nie

50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?

Czeladnicy i na własną rękę.

51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?

3 $

52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?

60 $ miesięcznie

53 Pytania

Czy ludność uczęszcza do Kościołów polskich?

Tak jest, Kościoły są przepełnione i ofiary obficie płyną. Księża mają więcej jak im potrzeba.

54 Czy dzieci mówią po polsku i mają ducha polskiego?

Wszystkie dzieci mówią dobrze po polsku i mają historję Polski. Bo ich rodzice są dobremi Katolikami i w Kościele uczą się religii i narodowości polskiej.

55 Czy polacy żenią się z niemkami albo amerykankami – pogankami?

Wierni swej Ojczyźnie i religii Polacy nigdy tego nie czynią. Jest to śmiertelny grzech narodowy.

56 Czy już dużo polaków wyparło się swej wiary i narodowości?

W Chicago nie wielu, chyba tacy którzy religii nie mają, bo religia utrzymuje narodowość polską. Kazanie po polsku – Katechizm. Szkoła polacy. Siostry polskie i [illegible]

OFFICE [illegible]

ALL KINDS [illegible]

ALEX. S. LESZCZYNSKI, JOS. J. LESZCZYNSKI, JOHN M. LESZCZYNSKI.

OFFICE OF LESZCZYNSKI BROS.,
DEALERS IN
ALL KINDS OF GENERAL MERCHANDISE
AND FARM PRODUCE.

Odebrano dnia 22 Marca 1886

138

Sand Beach, Mich. 20go Marca 1886

Szanowny Panie Pawłowski

W załączeniu posełam na ręce sz Pana kwestyonaryusz wypełniony przez kilku członków Tow Kosciuszki,
W całej okolicy naszej zamieszkuje tylko 5 familii polskich, a członkowie towarzystwa naszego są rozprószeni po całem stanie, z 14tu tylko 6ciu obecnie tu się znajduja.
W kolonii "Paris" o 14 mil od nas odległej znajduje się wielka ilość Polaków około 300 familii jest tam kosciół i szkoła Polska,
Polacy prawie bez wyjątku trudnią się rolnictwem, ziemia jest tam urodzajna,
Jest tu w tej okolicy jeszcze wiele ziemi do nabycia za ceny od 8 do 15 dolarów za akier
Wszelkie informacye tyczące się rodaków i które mogą być pomocą z radością Panu udziele
Załączając wyrazy wysokiego powazania, zostaje Jego

Rodakiem
Józef J. Leszczyński

41.
z
42.
s
43.
l
44.
v
45.
46.
47
48
49
50
5
5

odebrano dnia 22 Marca 1886

19

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 138 188

No.

Sand-Beach. Mich

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są .... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Od 5 do 8 dolarów miesięcznie
2. Jakie są ceny opału?	Drzewo Jesionowe 18 cali długie 90 do 1.25 Bukowe 1.25 do 1.75 Węgle 7.50
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso, wołowina od 5 do 12 wieprzowina 8 do 10 mąka 5.00 i 5.50. Masło 14 do 18. Jaja 14.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Dziennie 1.00 Tygodniowo 3.00 do 3.50
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Niema żadnych.
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Od 1800 do 2000
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Zwiększa Rolnicze, mało przemysłowe
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Jedna
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Rolnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	"

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Niewiele
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Jest Rządowa przystań (Harbor) robota tylko latową porą, lecz mają stałych robotników. Niema tymczasem
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Niebudują lecz jedna jest w projekcie z dotychczas nie pewnego.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Nie.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Nie. Od $1.25 do $1.50
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Niema żadnych chińczyków i negrów przeważnie Amerykanie, żadnych Polaków.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie. ~~7/8 Amerykanie 5 familii Polaków~~
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	7/8 Amerykanie 5 familii Polaków.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	5 familii
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Skład Generalny. Rzeźnictwo.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Nie.
22. Jaka jest ilość Katolików?	50 familii należy do Kościoła Katolickiego
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Dobra
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Żadnych.

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiędlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Tak, Kolonie Polskie Paris i Sigel ~~około~~ rozciąga się, od 8 do 14 mil od miasta oddalone.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Tylko podczas żniw
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Niema.
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Niema
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	″
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Urodzajna,
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Pszenica, Owies, Groch. Ziemniaki. Tatarka, i t.d.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Pszenica 87. Owies 32. Groch 45. Ziemniaki 40 Siano 8. 10. dolarow Tatarka 40.
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Drzewa dosyć. cena umiarkowana, od 8 do 12 dolarow za tysiąc
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Młyn do mąki. Solnica, Dwie Heblarnie, Wapiarnia, Fabryka Żelazna, (mała)
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Zupełny zastój w robocie,
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	1.25 do 1.50 na dzień
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Nie.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Nie powstają,
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Niema

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	—
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Nie bywają.
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Niema Żadnych,
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	— — —
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Niema Polaków zatrudnionych.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych ?	— — — — — — — — — — —
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	— — — — — —
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	— — — — — —
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	— — — — — —
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	— — — — — — — —
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	— — — — — — —
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	— — — — — — —

Od Towarzystwa Kościuszki w Sand Beach Huron Co. Mich.

odebrano dnia 22 Marca 1886

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

139

~~New York~~, ~~dnia .... 188~~

No. Beaver Dam, Wis. dnia 18. Marca 1886.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są .... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Mieszkanie dla rodzin 3 dol. miesięcznie dla pojedyńczych osób z wiktem 2 dol. 50 ct.
2. Jakie są ceny opału?	Węgle 7 dol. za tonę Drzewo 4 dol. sążeń. 21
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Wołowina 3 ct. funt. Wieprzowina 5 ct. funt. Mąka pszenna 4 dol. za 200 funtów. buszel Kartofli 15 ct. Mleko 5 ct. kwarta, masło po 10 ct.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	W hotelu 25 ct. za każdy maltych.
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Takiego rodzaju jak wszędzie, kto ma pieniądze, to i pałac może nająć.
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	4700
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Rólnicze.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Jedna, Milw. St. Paul.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Rólnictwo.
10. Jaki przemysł przeważa?	—

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Mało.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Żadnych robót rządowych.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Nie.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Nie.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	1 dol. 25 ct.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Jest tylko dwóch chińczyków, którzy utrzymują pralnię.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Niemiecka.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	170 familii polskich.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Rólnictwo.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Jest kościół i szkoła polska. Ks. Zielinski i organ. nauczyciel Julius Zaczek.
22. Jaka jest ilość Katolików?	3000
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Dobre.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Dobra
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Jeden.

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Okolica jest mocno osiedlona i dużo farmerów polskich jest w okolicy.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Na polskich nie, tylko na obcych i to latem.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie ma już ziemi rządowej
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Nie.
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Ziemia jest najlepsza w całym Wisconsin.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Zboże i bydło.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Pszenica 80 ct. buszel. Jęczmień 30 ct. Kartofle 20 i 15 ct. buszel. Kukurudza 30 ct. Owies 25 ct. buszel.
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	1000 stop desek od 10 dol. do 20 i 26 dol.
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	2 fabryki sukna, jedna fabryka calico jedna foundry, 2 młyny w mieście.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Na fachowych większy popyt.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	16 dol. miesięcznie najniższa, a 50 dol. najwyższa cena.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Nie ma żadnych zamkniętych.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Żadne nie powstają.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Nie.

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	———
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Strejków nie ma.
43. Czy są Trade–Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Nie.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Nie.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nie.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	———
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Nie.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	———
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	———
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	———
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	U kowali 3 dol. dziennie
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	———

23

Mich

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

Detroit 19go Marca

~~New York, dnia~~ 188 6

odebrano dnia 22 Marca 1886 r.

No. 140,

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Od $3.00 i wyżej.
2. Jakie są ceny opału?	Od $2.50 do $6.75 tak zwane Kasta
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso od 4¢ do 12½ i wyżej, funt. 200 funtów Maki No 1 $5.75
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Tygodniowo od $3.50 do $5.00 Dziennie 75¢
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Niema
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Stoszeździesiąt tysięcy
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Nieomal ze wszystkich punktów
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Fabryki
10. Jaki przemysł przeważa?	Krawiectwo

Jan Dębinski Prez.
Stanisław J. Józefiak Sekr.

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Tak
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Robota miejska i rządowa. Na ulicach około budowli. Koło rzeki najwięcej negrów robi.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Nie nic słychać. może później.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Tak, lecz Polaków bardzo mało.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Jest wielu bez pracy a jeżeli poszukują, to wymagają aby po Angielsku mówił
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Chińczyków, bardzo mało, negrów sporo. Najwięcej niemców.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Niemcy prześladują Polaków nazywając ich (a dam Polacks)
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Niemcy
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Około 16.000
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Najwięcej zwyczajną pracą, co się da
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	2 Kościoły i dwie Szkoły.
22. Jaka jest ilość Katolików?	Około 70.000
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Przyjaźń z Czechami. Irlandczykami. Niemcy nieprzyjaciele. Węgrów niema.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Dobra rekomendacya u Polaków.
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Około 40 ci.

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Farmerów Polskich niema.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Jeżeli rozumie język angielski to dostanie, lecz nie łatwo.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Na jakie 200 mil odległe.
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Kosztuje $18 zapis 5 akrów musi mieć [czyste wykłatach]
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Wystawione na sprzedaż i podzielone na loty. Lota przymiescie Kosztuje od $300.00 do $500.00
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Na wierzchu brona wspólna gleba
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	—
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	—
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Dom dla familii od $350.00 do $500.00
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	Fabryki rozmaite
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	3 duże Cor. Szopy. i 3 duże piecówi
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Niefachowych
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	dziennie od 75 do 250. tygodniowo. od 450 do $15.00. n. p. dziennie 75-90-100-160-125 150-175-200-225-250 stosownie do robotnika
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Tymczasem niema żadnych
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Nie
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Krawcy Męzkich Ubrań.

Pytanie	Odpowiedź
41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	Na jedno wynosi tylko że jest wolny
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Na korzyść robotników t.j. Murarzy
43. Czy są Trade–Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Tak są dość sporo
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Unions się sprzeciwia, zaraz strajkują.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Jest niechęć od Niemców.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Może kilku znalazłoby pracę. Krawcy mogą sobie materyę kupić i brać do domu i szyć. Także łatwą porą każdy ma pracę i więcej może dostać
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Tak.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Nie.
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Nie potrzebuje.
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Przy piecach i w car szopach. Najwięcej Polacy tam pracują. [illegible]
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	$2.00.
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Stosownie do sklepu i warsztatu. Można wynająć dość tanio.

odebrano dnia 22 Marca 1886r.

Kwestyonaryusz. 141.

1. Od 3.00 $ do 4 miesięcznie
2. Tona węgla $ 3.00
3. ℔. mięsa do 14 ct. ℔. mąki 6 ct. kwarta mleka 5 ct.
4. Cena miesięcznego board $ 11.00
5. Miasto dopiero w początkach rozwinięcia —
6. 6.000 —
7. Przeważnie kupieckie —
8. Żelazna główna linia między wschodem a zachodem
9. Kamieniołomy —
10. Żaden —
11. Bardzo mało —
12. Żadnych tylko kamieniołomy —
13. Żadnych —
14. Nie ma —
15. Zwyczajnego robotnika jest dzienna płaca $ 1.00 ct.
16. Ani żydów ani chińczyków tu nie ma —
17. Zgoda wszystkie —
18. Przeważnie obca —
19. Do 120 familii
20. Praca w kamieniołomach

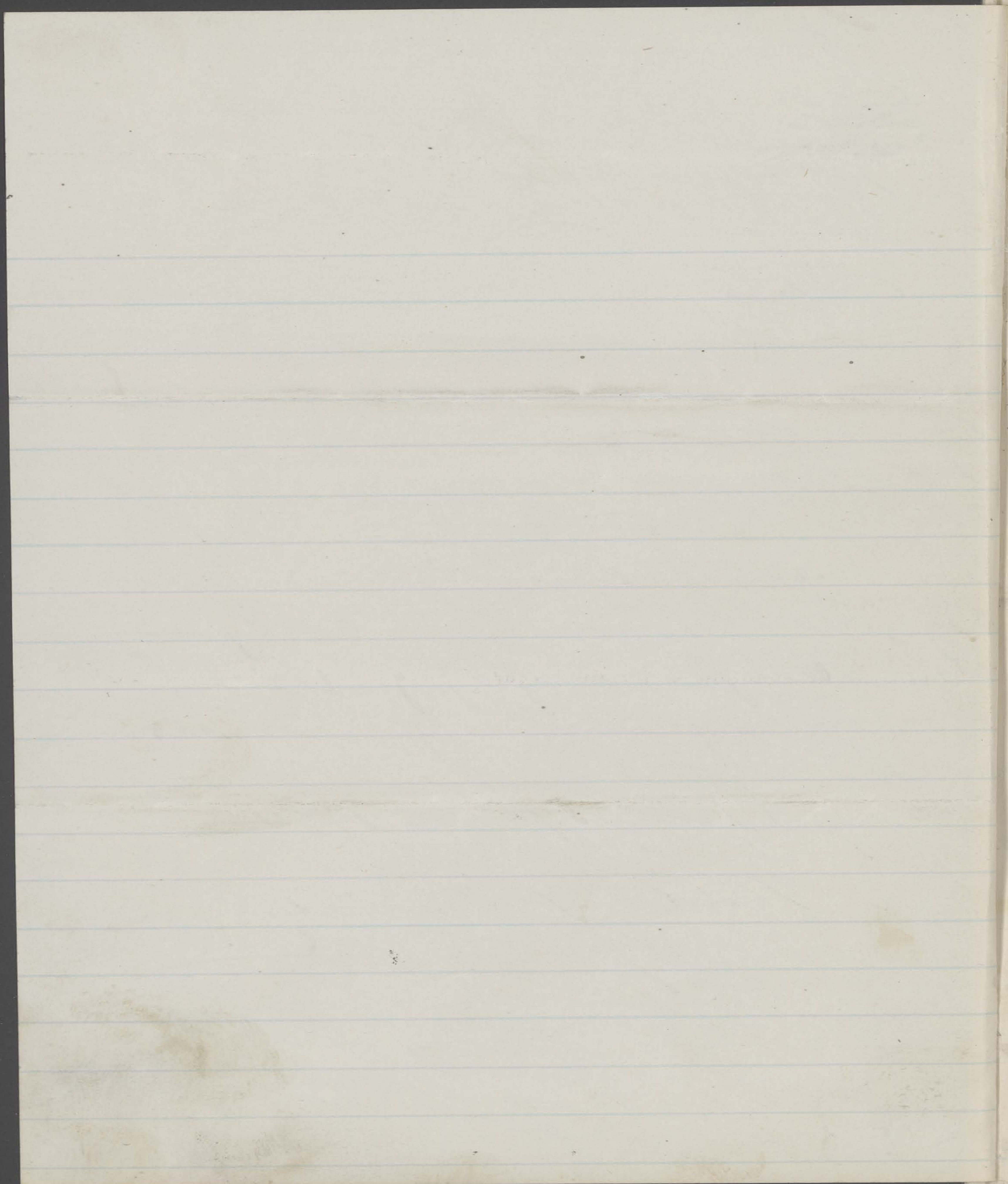
21. I polaki kościoł i szkoła jest –
22. Do 1000. Pieszo a familii do 200.
23. Bardzo zgodnie –
24. Pochwalna –
25. Trzy –
26. W okolicy Bereza bardzo mało farmerów polaków
27. Dla polskiego robotnika rzadka praca u farmerów –
28. Niema –
29. Niewiewamy –
30. Niema –
31. Gliniasta i cłowata –
32. Cebula i perki –
33. 50 ct. buszel perk – 60 ct. busz. cebuli –
34. Bardzo ~~drogo~~ wysoka –
35. Fabryka ani w mieście ani w okolicy niema
36. Na wie kachowych –
37. Bez różnych węglarów $ 1⁰⁰ dziennie –
38. Żarowych niema –
39. Nie pamiętają –
40. Niema –
41. Iso
42. Niebywają –

43. Niema —
44. Nie —
45. Niema —
46. —
47. Nie istnieją —
48. —
49. —
50. —
51. —
52. —

Świątkowska Chrześcijańska została przypadkowo niezmieniona a zatem według ~~[illegible]~~ sztarunelk tejże na większym papierze do zaokrąglonych liczb wypełniono odpowie" Dni —

Bercza 19 marca 1886

Ks. N. Kolasiński
proboszcz

Odebrano dnia 22 Marca 27

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

142,

New York, dnia 188

No. Winona. Minn

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	mieszkanie można dostać, od 2 dol. do 8 dol, na miesiąc dla pojedynczych osób, t.j. pokój z Meblamy od 3 do 5, tygodniowo i t.d.
2. Jakie są ceny opału?	Klafta dębowego drzewa $ 4 + 5 sosnowe $ 2½ z Tartaków końce desek i Dylów $ 1.00 fura
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	mięso letnią porą 10 ¢ Wędzonka 12 do 15. w Zymie 3 do 4 ¢ funt — Mleko 5 ¢ Kwarta, jarzyn można dostać za 5, 10, lub 25 centów. Chleba można dostać u piekarzy za 5c lub 10c bochenek. —
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	dziennie 50 ¢ do 1.00 tygodniowo $ 10 + 12
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Niema żadnych!
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	18 tysięcy. —
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	po większej części przemysłowe i Kupieckie!
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	4 - Milwaukee + St Paul, Chicago North Western, Winona - St Peter, i Gren Bay Winona & St Paul. —
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Rolnictwo i Kamienio-łomy. —
10. Jaki przemysł przeważa?	Tartaki które wyrabiają drzewo budolcowe których tu jest 3, i Młyny do melenia Mąki — 4

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	tak jest każdego lata kilkanaście
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	roboty jest latem dość, ale także i pracowników dość.—
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Burlington & North western, będzie w Kwietniu ukończona, która idzie po lewem brzegu Misisippi blisko Winony.—
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	jest, ale zajęta od starych od dawna pracujących robotników.—
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	robotnik musi sam sobie pracę wyszukać; płaca dzienna $ 1.25 2.00 jaka robota.—
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	tak jest, Polacy, Irysze, Niemcy, Czechy i Skandynawczycy! — chińczyków i negrów niema
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	nie, wcale rzadnych!
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Polska i Czeska, następnie Skandynawska
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	800 set familii, oprocz Młodzieży i Dziewcząt
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	każdy pracuje gdzie może, powiększej części w Tartakach, młynach, Maszine Shop, i Sekcionach.—
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Kościół św. Stanisława Kostki, i szkoła parafialna.—
22. Jaka jest ilość Katolików?	niemoge dokładnie podać, Polacy, Czechy, Irysze, i Deuch Katoliki.—
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	bardzo dobra, wszyscy są sobie rzetelnemi, a zwłaszcza Polacy i Czesi.—
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	bardzo dobra, polacy są dobremy pracownikami i także ich wychwalają.—
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	jest ich 8, najlepszy pana Jana B. Bambenek, także wiele Polskich Groserni, i Dry Goods Storés

c) Warunki kupna ziemi.

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	jest mocno osiedlona, od 12 do 20 mil od Winony są polskie Osady Pine Creek, Arcadya, North Creek, Independence, New City i Marshland.— 28
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	może dostać, podczas żniwienia siana i inszego zboża.—
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Niema żadnej!
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	w bliskości żadnej — chiba w Dakota — w Grand Fork. i Minto Dak.
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Niema żadnej. może jaka uprawna Farma ale taby przyszła dosić drogo.—
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Czarna piaskowata gleba, wspodzie marglowa glinka — grónt urodzajny.—
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	wszystkie, najłatwiej przenica, Kukurydza, Kartofle i t. d.—
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Przenica 75 Corn 40 Owies 35 Kartofle 35-40 przeszło roczne Przenica 93 Corn 56 Owies 38 Kartofle 25-30
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	ceny rozmaite, podług Budynku, można postawić budynek za 200-300 dol. 3 lub 4 stancyi i Kuchenka z dobrą wygodą dla familii, ale na własnym Locie.—
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	główniejsze fabryki są 3 duże Tartaki, 3 Młyny, 1 Mashine shop i Round House, 1 Plow Work, 1 Wagon Work, 1 Harvester Work. Kilka Planing Mills, i kilka Yardów z Deskamy i drzewem budolcowem.—
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Każdy robotnik musi być w swojem fachu obeznany.—
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	zapłata jest rozmaita, w Tartak i Młynach płacą dziennie od 1.25 do 2.00 dol. 10 godzin pracy.—
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Niema żadnej.—
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	od przeszłej jesieni żadna.—
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Niema żadnych.—

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	w domu niema żadnego zarobku.—
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	nie było żadnych.—
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	do tych czasów niebyło żadnych, ale teraz się organizują, najmocniejsza Grupa jest Polska.—
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	bynajmniej wcale nie.—
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	niema żadnej.—
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Kopalni niema tu żadnych.—
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	niema, otakich wcale tu niewiemy.—
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	takowych wcale niema.—
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	wcale niema.—
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Tartakach, Młynach, i Lumber yardach, na własną rękę, Murarze, Krawcy, szewcy, cygarnicy i t. d.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	od 1,50 do 2,25 dol.
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	rozmaite od 12 + 35 dol. na miesiąc t. j. jaki Dom i w jakim położeniu.—

Odebrano dnia 25 Marca 1886 29

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO, Princeton GREEN LAKE Co Wis d. 23 marca '86
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 14/8 188

No.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są niskie przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Dla rodziny za $5.00 miesięcznie wygodny dom
2. Jakie są ceny opału?	cord dębowego drzewa $3.00
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	w ogóle niskie
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	tygodniowo $3.00
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	dwa Hotele
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	1100 według ostatniego Spisu
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Rolnicze przeważnie —
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	przechodzi North western R.R.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Rolnictwo piaszczyste —
10. Jaki przemysł przeważa?	Ziemiopłód

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	mało —
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	w ogóle mało — zaś rzekę Fox czyszczą maszyną z piasku i mułu aby koryto było spławne —
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną? .	są w projekcie tak N. Western jako też St Paul Rlwy
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	nie ma
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	mało otrzymuje Dolar dziennie —
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Chińczyków i negrów wcale niema a przeważnie niemcy i Polacy robotniki
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	czasem bywają
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	niemiecka —
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	w parafii w okolicy 200 familij —
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	rolnictwo
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	jest z jednej i drugiej strony rzeki Fox o 3 bloki
22. Jaka jest ilość Katolików?	2000 dusz
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	zgodne — Czechów i Węgrów niema
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	wątpliwej rekommendacyi —
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	dwa

c) Warunki kupna ziemi.

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	około 150 farmerów
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	raczej u obcych
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	niema blisko
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	niewiadomo
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	blisko niema zależy od gruntu i zabudowań
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	piaszczysta
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	fasola (beans).
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	niskie
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	mierne.

d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.

35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	żadnych
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	—
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	—
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	—
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	—
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	—

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	niema —
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	kto nie chce robić i pracować pozostaje w domu —
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	niema
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	niema tego
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	jeżeli niepokoje robią, to są niechęci do nich —
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	niema fabryk
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	niema
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	nie są —
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	—
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	w rolnictwie w lecie. —
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	w lecie Dolara
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	niskie —

Odebrano dnia 24 Marca 1886

Pittsburgh Pa.

31

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

No. 149

New York, dnia 17 Marca 1886

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Pittsburgh przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Rent domu od 4–8 doll miesięcznie
2. Jakie są ceny opału?	Węgiel miękki tona 2 doll 25 cent twarde tona 5 doll
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	—
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	—
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	—
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Kupiecki i kopalnie węgli
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	bardzo mało (tylko jedna N. Y. L. E. & W)
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Kopalnie tylko miękich węgli i rólnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	Kopalnie

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	zgoła żadne
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	tego rodzaju zatrudnienia tu żadnych niema
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Żadnych widoków niema
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	niema
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Przeciętnie $1,50 dziennie
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Oprócz Polaków bardzo wiele Szwedów i starych Amerykanów.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Dosyć zgoda panuje
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Szwedzi
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	150 familii do Blossburga należących i około 80 familii w Antrim 14 mil odległości
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Kopanie węgli głównie i częściowo robota w Garbarni i Kilach
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	jest Kościół i szkoła
22. Jaka jest ilość Katolików?	Kto polak to i Katolik, Irissów jest tyle co i polaków
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Żadnej styczności nie mają
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Są poważani więcej od drugich
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	żadnych

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Okolica bardzo górzysta, farmerów polskich żadnych nie ma
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	nie bardzo
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Po większej części Kompanijna
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	—
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	—
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Tylko częściowo zdatna na farmy
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	—
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	—
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Drzewo budowlane bardzo tanie
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	—
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	—
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	—
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	—
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	—
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	—

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	—
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Od czterech lat żodnego niebyło i pewnie niebędzie
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Zamierzają założyć tow. Knights of La
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	—
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	niema
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	—
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Kompania ma zawsze swój Company Store
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	tak, którzy w Kopalniach pracują
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Mieszkania tańsze, towary i żywność w tych droższe
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Jedynie zatrudnienie w Kopalniach
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	—

Odebrano d. 26 Marca 1886 r

33

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

Milwaukee W. ~~New York~~, dnia 188

No. 150.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są .... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Dla pojedyńczych osób meblowane 3–4 Dol. " rodzin 3–6 "
2. Jakie są ceny opału?	Węgle { Miękkie 4 Dol, Twarde 6 " ; Drzewo 6
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso 10 cnt funt, chléb 8–10 cnt, jarzyny bardzo tanie, mleko 5 cnt qt. sér 10–15 cnt funt
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Trzy ($3.00) Dolary
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Nie
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	175.000
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe i kupieckie.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Sześć kolei żelaznych.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Fabryki i rolnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	Browarnie i fabryki żelazne.

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Dużo
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Na wiosnę rozpoczną budowę dwóch tramwajowych kolei (street Cars) w części polskiej
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Na wiosnę rozpoczną budowę 2 kolei żelaznych w okolicy
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Jest.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Nie bardzo. przeciętny zarobek \$ 1.25
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Nie.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Niemiecka.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	20 a może 25 tysięcy.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Głównie robotnicy i rzemieślnicy.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	3 polskie kościoły i 3 " szkoły.
22. Jaka jest ilość Katolików?	Mniej więcej połowa ludności miasta
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Polacy żyją tylko między sobą i zgodnie z drugimi.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Chwalą polskiego robotnika.
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Bez liku.

c) *Warunki kupna ziemi.*	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Bardzo. Nie zawiele.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Latem.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie.
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	—
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Nie
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Najwięcej uprawne farmy.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Jęczmień, owies, pszenica, i siano.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Pszenica tegorocznie 80–85 cnt. Zeszłego 95–100 Jęczmień " 50–55. " 30–35 Owies 30–35 Kartofle 40–45
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Od 11–30 Dol za 1000 stóp. Można budować domy drzewiane
d) *Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.*	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Fabryki żelazne, fabryki kar i drzewiane.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Na fachowych.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	We fabrykach żelaznych fachowy robotnik zarabia od 2 do 5 Dol. dziennie. Niefachowy $1.50 – 2.00. W innych mniej. Od $1.25 – $5.00
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Wszystkie w biegu.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Powstają heblarnie i fabryka igieł.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Krawieckie, szewckie, fabryki pończoch i rękawiczek.

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	Stosunkowo równy.
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Były i skończyły się z korzyścią dla robotników.
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Są, a pomiędzy Polakami jest wielkie zainteresowanie się dla Knights of Labor.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Tymczasowo nie.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Wyjątkowo ze strony niemieckiej jak wszędzie.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Nie mamy kopalni.
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Nie.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	—
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	—
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	W krawiectwie, szewiectwie, stolarstwie ciesielstwie jako czeladnicy, przy maszyneryi jako maszyniści.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Dobry Krawiec $10.00 – 15.00 Tygod. Szewc 8–12 Dol. Stolarz 1.75–2.50 dziennie Maszynista $2.50 – 3.50 "
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Od 10 Dol. do 100 dol. i wyżej.

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

Oddano 26 Marca 1886

La Salle. Ill

Iow

35

New York, dnia 188

No. 151.

KWESTYONARYUSZ.

Ill

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są .... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Mieszkanie 3 izbach kosztuje od 5 dol do 6 dol, 5 izbach od 6 – 10 doll.
2. Jakie są ceny opału?	Najużywańszy opał jest miękie węgle (soft Coal) tona od $2,00 do 2.25. z przywozką. drzewo nie jest używane choć go jest poddostatkim.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso wołowina od 8 do 12½ ¢ funt Wieprzowe od 8 – 10 funt żywe od 3 ¢ – 4 ¢ funt Wieprzowe żywe od 3 – 3½ – Kartoflie od 40 ¢ – 60 buszel mąka przynna 2.75 – 3.50 za 100 funtów masło od 18 ¢ – 28 funt.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Board. 75 ¢ dziennie tygodniowo 3.00 do 3.50
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Niema żadnych.
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Mniej więcej 18 tysięcy.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Rolniczy i przemysłowy.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Kolei dwie Ch. Rock Island & P. i Ill. Central R.R.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Okolica rólnictwo, kopalnie węgla miękiego.
10. Jaki przemysł przeważa?	Rólnictwo przeważa.

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Bardzo dużo do czego się przyczyniają Tow. Building Association.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Bardzo mało chyba by przeszedł bill przez kongres o powiększeniu Hennepin Kanału który tu przechodzi. Koło Dworców kolejowych niema nie.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Projektowana jest jedna kolej branch od Ch. & N. W. do La Salle i ma być budowana latos.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Nie masz.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Nie jest poszukiwanym wielkie bezrobocie obecnie. Płaca zwyczajnego robotnika 1.00 do 1.25
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Nie masz ani Chińczyków ani Negrów.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Bywają lecz nie szkodliwe ani częste.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Irlandzka.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	500 familiji
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	w Fabrykach topienia Cynku i w Kopalniach węgla.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Jest Kościół i szkoła w dobrym stanie.
22. Jaka jest ilość Katolików?	Niewiadomo. na 18000 mieszkańców są trzy kościoły.
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Stosunki z Irlandczykami i Niemcami są dość dobre pomiędzy roboczą klasą trafią się małe nieporozumienia lecz pomiędzy wyższym sferym, jest dobra sympatya dla Polaków, Polacy są dość dobrze od przemysłowców traktowani Węgrów ani Czechów nie masz żadnych.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Polskich 12 innej narodowości 40 2 browary.

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Całkiem osiedlona, Polskich farmerów jest mało w okolicy.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Może lecz nie zawsze na Wiosnę się trafi ale nie pewne. płaca od 18 do 23 dol i board miesięcznie.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Niemasz
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	X
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	X
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Średnia.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Kukurydza) (Korn)
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Corn obecnie 40 ¢ buszel zeszłego roku 35 ¢ Kartofle — 60 — — — 35 —
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Ceny drzewa najtańsze 16 dol 1.000 stóp najdroższe 35 doll Domy można pobudować dość tanio.
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników. 35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Cynkowych lejarni i Walcowni dwie, lejarnie, 2 Walco. Kopalni węgla obecnie w biegu 8 kopalni w Kopalniach wielki zastój i bezrobocie
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Na mocnych zdrowych robotników.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	dzienny zarobek w lejarniach od 1.25 do 2.25 za 10 godzin — Walcowniach — 1.25 — 2.25 za 8 — W kopalniach za tonę Węgla od 65 ¢ do 85 ¢ ale ćwierć czasu robotnicy w kopalniach nie mogą dostać roboty.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	2 lejarnie cynkowe 5 kopalni węgla.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Nie.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Nie.

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	w fabrykach cynku jest niezdrowo nie każdy ma siłę tam pracować wielu co kilka lat tam pracuja są w opłakanym stanie.
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Bywały kończyły się niepomyślnie ale tysz szkody nie przyniosły.
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Są Trade Unions pomiędzy robotnikami Węgla (minerami) w fabrykach niemasz żadnych.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Tak jest się sprzeciwia.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Ze strony Ajryszóch jest, ale nie szkodliwa.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Są zastosowane dla wszystkich.
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Istnieją domy i sklepy ale ~~po~~ ~~w~~ okolicy przy kopalniach
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Nie.
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Nie. są tańsze.
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Liche widoki dla rzemieślników ponieważ nie masz warsztatów.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Nie masz widoków zaczęcia warsztatu ~~na własną rękę~~, tylko w fabrykach gdzie bardzo mało potrzebują ~~robot~~ rzemieślników jako to Kowali cieśli, to jest ich tu zawiele.
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

Duluth Min

odebrano dnia 26 Marca 1886

New York, dnia 188

No. 152

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Duluth przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Dla pojedyńczych, od 3 – 4. dol. miesięcznie " rodzin " 3 – 12. – " "
2. Jakie są ceny opału?	Drzewo miękkie od $ 3 – 4. twarde od 4 – 5 dol. Węgle twarde 6 dol. miękkie od 3 – 4 dol.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso przeciętnie od 6 – 18 centów. Beczka mąki od 6 – 8 dol. Ziemniaki od 25 – 75 c. Mleko kwarta, od 5 – 8 ¢.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Od 3.50 do 5.00 dol. tygodniowo.
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Tymczasowo żadnych, gdyż miasto wzrasta.
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Przeszło 20.000
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe i kupieckie.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Tymczasowo 5. lecz dużo projektowanych.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Kopalnie Fabryki i rolnictwo.
10. Jaki przemysł przeważa?	Wywóz i dowóz i rękodzielnictwo.

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Tak jest: i dużo projektowanych.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Roboty miejskie szczególnie na ulicach, na kolejach. W kopalniach położonych z tąd na północ w tartakach, przy węglach i przy portach.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Jest kilka kolei projektowanych których budowe rozpoczną w ciągu tego roku.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Tak jest.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	W obecnym czasie nie jest poszukiwany. Przeciętna płaca $ 1.00 dziennie.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Nie ma ani chinczyków ani negrów.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Skandynawczycy i Francuzi.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Około 250 familii.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Przy węglach, przy kolejach i przy robotach miejskich.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Tak.
22. Jaka jest ilość Katolików?	Około 1.200 familii.
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Dość przyjazne.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Dość dobra.
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Dwa:

c) *Warunki kupna ziemi.*	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Nie zbyt bardzo osiedlona. W okolicy jest około 60 farmerow polskich.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Nie zbyt łatwo.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Jeszcze jest ale jest odległa od miasta.
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Jest tylko przez homestead jak zwykle.
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Są. Ceny w przecięciu od 2.50 do 5.00 dol. na wypłatę.
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Ziemia żyzna. glina marglowata.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Prawie wszystkie.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Przeważnie mamy tu ceny Chicagowskie.
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Ceny drzewa budulcowego dość wygórowane. Sposobność do budowania domów dość łatwa.
d) *Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.*	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Około 20 tartaków w mieście i okolicy. Innych fabryk mało.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Na niefachowych.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Od $1.25 do $2.50 dziennie. Przy wykładaniu węgla po ~~trzy~~ $3.50 dziennie.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Nie.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Są rozmaite projektowane.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Nie.

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Nie bywają żadne.
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Jest Związek taki projektowany.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Nie.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nie okazuje się jeszcze jawnie.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Ponieważ kopalnie znajdują się w dość znacznej odległości więc nie możemy dać żadnych bliższych szczegółów.
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Nie.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Dla rzemieślników są obecnie liche widoki.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Przeciętnie dwa dolary.
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Od 1 00 do 200 dol. rocznie.

odebrano dnia 27 Marca 1886 r.

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

155

New York, dnia 188

No.

Radom.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Radom przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Lud tu jest rolniczy; każda familia ma własne mieszkanie; mało być może mowy o cenach pomieszkań.
2. Jakie są ceny opału?	Drzewa tu jest więcej jak lud spotrzebować może. węgla tu wszędzie na około dosyć: bardzo tanio kupić można.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Różne gatunki mięsa od 8 do 13 centów; mąka najlepsza $ 3.50 za 100 funtów; mleka mało kto kupuje.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Nie ma tu ani boardinghouses ani restauracyi
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Nie masz tu Tenementhouses.
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	W miasteczku (village) i okolicy około 300.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Rolnicze i kupieckie
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Jedna przejeżdża tu, a 4 mily tu stąd inna przechodzi.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Rolnictwo – w każdem nieomal miasteczku jest kopalnia węgli
10. Jaki przemysł przeważa?	Sprzęty do rolnictwa potrzebne najwięcej się tu robią w okolicy.

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Nie dużo.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Takich robót mniej tu jest. oprócz potrzebnych reparacyi na kolei żelaznej i kopalni węgla.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Jest nie daleko z tąd kolej w projekcie, robota miała się rozpocząć w tym to roku.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Nie!
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Tu dosyć robotników służy u Amerykanów, najwięcej zaś wyjeżdżają do St. Louis, 60 mil z tąd.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Chińczyków tu wcale nie ma; negrów mało.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie wiadomo mi jest o tem.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Sami Polacy tu mieszkają.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Jak wyżej oznaczono!
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Rolnictwo.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Tak; jest i kościół i szkoła; 2 Księży.
22. Jaka jest ilość Katolików?	Wogóle są tu katolicy (Polacy) w liczbie bardzo wielkiej, co się tyczy protestantów od innych narodowości
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Są tu tylko Amerykanie, Niemcy, i Polacy; stosunki spokojne.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Są wielce poszukani.
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Jeden saloon polski.

c) Warunki kupna ziemi.

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Tak jest. są sami farmery polscy.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Na farmach amerykańskich lepiej.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie ma!
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	—
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Są; od 6 do 10 doll. za akier, wypłata na 5 lat a szósty procent.
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Dobra, lekka, miejscami gliniasta.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Pszenica, owies, kukurydza, ziemniaki
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Pszenica obecnie 85c owies 25-30c kukurydza 30c ziemniaki 35c @ bu. W zeszłym roku pszenica była tańsza.
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Tu każdy buduje „log house" drzewa dosyć za darmo; lumber tu można kupić tanio.

d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.

35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Nie ma.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Co ja wiem są tu Polacy w kopalniach wszędzie z innymi robotnikami.
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Są sklepy, ale od kopalni niezawisłe, bo tu w Radomin kopalni jeszcze nie ma, ale naokoło są w innych miejscach.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	N. B. Radom jest tylko mała wieś; są tu 2 sklepy, i tymczasem jeszcze 2 saloony; jeden z tych ma być zamknięty do Wielkanocy; Kto chce kupić gruntu na farmę, ten tu może przyjść; roboty zaś tu za nadto nie ma.
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI, *d. 27. Marca 1886 r.*
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO, *Swan River, Morrison Co. Minn.*
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 188

No. *111.*

156

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są *Swan River* przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Jest wiele mieszkań próżnych, opuszczonych przez francuzkich farmerów, może więc samo mieszkanie dostać
2. Jakie są ceny opału?	Opał tu nie kosztuje nic, bo każdy chętnie sam drzewo sobie, gdyż tu lasów podostatkiem, a w mieście wywiezione drzewo kosztuje 1.50.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	1 funt mięsa kosztuje 7 centów. 1 funt masła 13 Cts. 1 tuzin jaj 10 Cts.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	W mieście Little Falls o sześć mil od Osady kosztuje Board miesięcznie 10 dolarów.
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Liczba mieszkańców w osadzie Swan River, jest 1000 dusz. z tego trzy części Polaków.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Sąsiednie miasto jest przemysłowe surowemi produktami to jest drzewem, zbożem, i.t.d.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Przechodzi dwie linie kolejowe Northern Pacific R.R. Co. jedna o 5 mil oddalona, a druga ze stacyą 2 mile.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Okolica pagórkowata, falista, niedaleko rzeki Mississipi i mnóstwo pięknych strumyków. —
10. Jaki przemysł przeważa?	Rolnictwo

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	W czasie objęcia ośmiomiesięcznego duszpasterstwa przybyło prawie 25 familii.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Roboty są u farmerów Niemców i Amerykanów, w lasach kompanijnych, na kolejach i w czasie żniw w Dakocie i po tartakach. —
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Jest zarobek przy wysypywaniu dróg kolejowych piaskiem —
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	1'50 — najmniej 1'25
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a ~~zwłaszcza chińczyków i negrów?~~	Polacy, Niemcy i Francuzi.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	nie ma nigdy żadnych kłótni
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	W mieście Little Falls jest narodowość niemiecka ale przeważnie francuska. —
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	W okolicy obrębu 30 mil mieszka prawie 400 familii.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Uprawa roli i zarobki
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Kościół polski jest drewniany i szkoła polska trwająca 10 miesięcy — a liczy 76 dzieci.
22. Jaka jest ilość Katolików?	Cały powiat Morrison jest prawie trzy części katolicki
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Dość przyjaźnie.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Polacy są obecnie mocno poważani i używają dobrego imienia. —
25. ~~Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?~~	jeden, ale bardzo nędznodycha, bo ludzie są trzeźwi i oszczędni.

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Tak są przeważnie polskie farmy.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Tak
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	W pobliżu mało Hoomsteed, tylko o 6 mil.
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Osiedlenie sześcioletnie.
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Cena akra jest 5 dolarów, u Nothern Pacific R. R. Co. St. Paul Minn.
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Najlepsza pod pszenicę, ziemniaki i kapustę
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Pszenica, jarzyny wszelkiego rodzaju.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	78 Cts. za buszel pszenicy / 40 Centów obecnie 30 Cts " " owsa / za ziemniaki:
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Z belków drewnianych. —
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	—
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	nie
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	— nie
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	nie
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	nie
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	—
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	—
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	—
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	—
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	—
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	—
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	

Odebrano 27 Marca 1886 r. Lew 43

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

Bryan. Texas

New York, dnia 188

No. 111

157.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są . Bryan .... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	W Bryan płaci się za dom dla familii $ 8.00 miesięcznie.
2. Jakie są ceny opału?	W lecie opał prawie bezwartościowy w zimie potrzeba płacić za sążeń czyli dwie fury $ 2.00
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Funt mięsa zimą i latem 5 centów chleb, jarzyny i mleczywo w stosunku ilości bardzo tanie
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Utrzymanie za śniadanie, obiad i kolacyę po 25 centów miesięcznie zaś $ 15.00
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	2500
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Sam Bryan w stosunku do innych miast ma zawsze pomyślny handel w okolicach miasta sami farmerzy
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Jedna Central kolej z Houstonu do North Texas i dalej
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Samo rolnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	Ito

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Jak do roku w tym [illegible] bardzo wiele pobudowano nowych domów
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	—
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	—
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	—
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Bardzo mało
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	—
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	—
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	W samym Bryan amerykanie
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Samych polskich familii 50, zaś czechów 75 fam: włochów około 100
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	farmerstwo
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Kościół egzystuje już od 13 lat szkoły polskiej w samym Bryan nie ma
22. Jaka jest ilość Katolików?	około 860 dusz
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	dosyć pomyślna zgoda
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	bardzo dobra
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	żadnych

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Całe Brazos County są dosyć osiedlone szczególniej przez polaków i czechów
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Nie koniecznie
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Zdaje mi się że nie
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Na wypłatę drożej na gotówkę o wiele taniej
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Nie uprawnych gruntów t. z. prery dopiero o 7 mil od Bryan jest podostatkiem kolejowych żadnych
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	W niektórych okolicach czarna w niektórych szary piasek
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Kukurudza i wata
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Rozmaicie jak do obfitości np. Korna 50 centów funt waty 8 centów
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	$13. za 1000 fusów desek nie heblowanych $15 " " " " heblowanych
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Dla niefachowych
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	50 centów dziennie i jeść przy zbiorze 75 i jeść
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	—
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	—
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	—
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	—
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Owszem familij polskie zajmujące się rolnictwem są pożądane
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	—
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	—
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	—
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	—
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	w rolnictwie
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Tego nie wiem
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	rozmaicie

Ile mogłem spisałem odpowiedzi na żądania

Z uszanowaniem

Bryan 22/3 886 Texas

N. [illegible]

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI, La-Salle
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO, odebrano dnia 27 Marca 1886
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE. New York, dnia 188

No. ~~158~~ 158

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są .. La-Salle .... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	od 4 — 8 dolls
2. Jakie są ceny opału?	Węgle od 2–3 wóz,
3. Ceny mięsa[1], chleba[2], jarzyn[3] i mleczywa[4]?	1. od 8 do 15 cts 5. masło 25 cts funt 2 – od 4 do 5 cts 3 tanie 4 – 6 cts kwarta
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	1. Miesięcznie $ 16 wszystko (mieszkanie, jedzenie i pranie) 2. —
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	—
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	10,000.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe, fabryczne
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	2: Chicago Rock Island Illinois
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Kopalnie, fabryki i rolnictwo.
10. Jaki przemysł przeważa?	Fabryczny i kopalniany (węgla).

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	10-20 rocznie
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	—
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	—
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	—
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Nadmiar robotników znajdujących się w miejscu jest przyczyną obecnej ich biedy
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	—
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	—
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	—
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	3.000
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	We fabrykach, kopalniach węgla i na roli w swoich farmach. –
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Jest i jest
22. Jaka jest ilość Katolików?	9.000
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	B. dobre
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	B. dobre
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	9. —

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica[1] mocno osiedlona? Czy[2] są farmerzy polscy w okolicy?	1. Bardzo 2. Są.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Nie.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie.
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	←
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Nie ma.
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	na „Corn" żyto i owies lub pszenicę wiosenną.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	wszystko.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Dołącza się druk
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	S
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Cynki, szkła i glinianych wyrobów, Fabryk wszystkich 8.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Na niefachowych.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Dziennie starszy od $1 — 1.50, 2, i 3 lub więcej jako foremany. —
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	—
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	W okolicy fabryka wyrobów i narzędzi rolniczych żelaznych.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	nie ma

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	—
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Były przed 3 laty i skończyły się ze szkodą robotników. — Teraz nie ma.
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	—
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Tak wszędzie i [illegible].
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nigdy.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Gorsze jest położenie w kopalniach niż w fabrykach -
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Dopiero od miesiąca jeden.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Ci co się zapisali i wzięli akcye
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Tańsze.
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Jakie prawie robotnicy.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Przemysłu nie ma — chyba jeden warsztat krawiecki polski gdzie płacą od $1.50–2 dziennie
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Zwykłe jak wszędzie gdzie ich jest już drożej. —

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

od 31 Marca 1886r

Towarzystwo Narodowe Polsko Katolickie
Jana III Sobieski.

~~New York~~, dnia South Chicago 188 ll.

No.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Pomieszkania dla famili od $ 4 do 7.
2. Jakie są ceny opału?	tona węgli od $ 5 — 7
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	beczka mąki $ 5 — 7 — funt mięsa ¢ 5 — 15
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	bort samotnego tygodniowo $ 3.50.
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	przemysłowe.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	4 linie Kolei żelazny
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	~~1~~ fabryka szyn i 1. fabryka gwoździ.
10. Jaki przemysł przeważa?	

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	dosyć.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	żadnech
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	nie budują.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	cokolwiek.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	robotnika zawiele. płata w przeciągu $1,25
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	różne narodowość, negrów i chińczyków niema.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	nie bywają.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Irlandczycy.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	400 familii
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	dzienna praca w fabrykach
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	jest
22. Jaka jest ilość Katolików?	3000.
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	dobre.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	dość dobra.
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	7. — i to dobrych

c) Warunki kupna ziemi.

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?

Grunt torfiasty na rolnictwo niezdatny

27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?

28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?

29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?

30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?

31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?

32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?

33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?

34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?

d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.

35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?

36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?

37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?

dziennie od $1,15 — 3,00

38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?

39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?

nie

40. Czy są zakłady dające roboty do domu?

nie.

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	są.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	nie.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	jest i niejest.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	nie.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	

odebrano dnia 7 Kwietnia 1886 r.

49

RZĄD CENTRALNY
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO
w Stanach Zjednoczonych
północnej Ameryki.

183.

CENTRAL GOVERNMENT
OF THE
POLISH NATIONAL ALLIANCE
in the United States
of North America.

Chicago, dnia 5 Kwietnia 1886.

Sz. Komitet Ctrl. w Nowym Yorku.

Tow. Gmina Polska I i Harmonia wręczyły mi załączone pytania abym na nie odpowiedział co tak jak umiem uczyniłem.

Z bratniem pozdrowieniem
J. H. Morgenstern

4

Odesłano 7 Kwietnia 1886

50

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 5 Kwietnia 1886

No. Chicago

183.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Chicago przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	pojedyncze osoby $100 tygodniowo / familia $500 miesięcznie } najniższe
2. Jakie są ceny opału?	zależy od pory roku / obecnie sążeń drewna $7.00 tona twardych węgli $6.25 (ceny węgli zwykle od $5–9)
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Wołowina ₵10 ₵8 / chleb ₵5 4₵ / mleko ₵5 kw.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	$ 2½ do 3½ i nawet i za 1½
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	tenementhouses są lecz mało rzadko więcej jak 6 familii w nich mieszkała
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	500.000
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	przemysłowe
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	284 pociągów wychodzi i przychodzi oprócz lokalnych
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	rolnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	handel drzewem i mięsem

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	nadzwyczaj wiele
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	bardzo mało
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	nie
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	nie
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	nie $6 tygodniowo
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	chińczyków oprócz w pralniach niema negrów nie wiele
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	nie
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Irlandczycy i niemcy
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	73.000
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	pracą przy drzewie (lumber)
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	4 Kościoły i szkoły
22. Jaka jest ilość Katolików?	prawie wszyscy Katolicy
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	trudno powiedzieć lecz zdaje się nie złe
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	około 200

c) Warunki kupna ziemi.

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	mocno nie
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	łatwo jak w jakim czasie
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	nie
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	nie ma
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	nie
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	—
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	—
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	— obojętne bo nie ma nie ma —
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	1000 stóp od $4 – 35 podług gatunku dogodności do budowy wszelkie.
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	wszelkie możliwe fabryki głównie rzeźnickie (Stock Yards)
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	fachowych
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	trudno odpowiedzieć
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	prawie wszystkie w biegu
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	—
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	

59

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	równa się
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	bywają, dobrze dla robotników
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	są
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	naturalnie
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	nie
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	niema kopalni
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	nie
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	—
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	~
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	w jakim kolwiek
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	zależy od robotnika od $8–20 i więcej
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	zależy od ulicy na jakiej się znajduje.

Częstochowa d. 5. Kwietnia 1886
Karnes Co.
Tex.

Do Szanownego Komitetu Centr. Dobr. New York
34. E 3 str.

Mam honor zawiadomić Szan. Komitet Centralny Dobroczynności, że Wny Ks. Wł. hr. Tyszkiewicz odebrał kwestyonaryusz jemuż od Komitetu przesłany, i że Ks. Tyszkiewicz polecił mi odpowiedzieć.

Z przyjemnością pospieszam zadosyć uczynić temu.

Na niektóre pytania w Kwestyonaryuszu umieszczone trudno odpowiedzieć o tyle o ile że osada nasza nie jest właściwie miastem. Farmery nasi rozrzuceni w okolicach Kościoła w promieniu sześcio milowym. Prócz rolnictwa i chowu bydła nie ma tu w pobliżu innego przemysłu. Prawie wszyscy, z bardzo nielicznemi wyjątkami mają swoją własną ziemię od 100 do 800 akrów. Pola nie poradzi tu farmer obrobić więcej nad 50 akrów; reszta jest to „prairie" na paszę bydłu i Koniom.

Fabryk żadnych ani Kopalni nie ma.

Życząc Szan. Kom. Centr. Dobr. wszelkiego powodzenia zostaję z szacunkiem

Leon Machnikowski. prezes Tow. Oświaty Św. Jana K.

Wiadomości o innej osadzie polskiej mógłby udzielić Wny Ks. Felix Zwiardowski. P.O. St. Hedwig. Bexar Co. Texas.

Odebrano dnia 12 Kwietnia 1886 r.

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

189,

New York, dnia 13 Marca 1886

No. 111

Do Wieleb. Księdza L. Tyszkiewicza
w Częstochowie.

„Komitet Centralny Dobroczynności" ma zaszczyt przesłać przy niniejszem kwestyonaryusze tyczące się warunków życia i sposobów zarobkowania, jakoteż nabycia ziemi w mieście i okolicy przez Polaków w Częstochowie i okolicy zamieszkałych.

Uprasza zarazem o wypełnienie takowych odpowiedzią o ile możności na każde pytanie i o spieszne zwrócenie tych kwestyonaryuszów na ręce „Komitetu Centralnego"

O ile nam wiadomo, Rząd Centralny i Cenzor Związku Narodowego Polskiego zawiadomili Sz. Panów o zorganizowaniu się naszego Komitetu i prosili o komunikowanie nam wiadomości dotyczących opieki nad przybywającemi tutaj wygnańcami.

Opierając się zatem na tej odezwie, „Komitet Centralny" objaśnia, że głównym celem tych kwestyonaryuszów będzie zawiadamianie przybywających wygnańców, gdzie korzystny zarobek i odpowiednie warunki życia będą mogli znaleźć.

Z góry dziękując za grzeczność, „Komitet Centralny" nie wątpi, że Sz. Panowie zechcecie spełnić ten obywatelski obowiązek i w oczekiwaniu spiesznej odpowiedzi pozostaje

z uszanowaniem

„Komitet Centralny Dobroczynności"

Członek Zarządu
Ks. H. Klimecki

Prezes: Dr V. Żytnowski

Sekretarz: Ig. Pawłowski

odebrano dnia 9 Kwietnia 1886

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

185

New York, dnia 188

No.

KWESTYONARYUSZ. Cincinati O.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są .... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Miesięcznie od 4 do 7 dollarów.
2. Jakie są ceny opału?	100 buszli węgla $10 00/00.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso od 5-15 ¢ funt. Chleb od 2-5 ¢ funt.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	tygodniowo $3 00/00 do $4 00/00.
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Nie ma.
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Około 300.000.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przeważnie przemysłowe.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Tak jest.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Fabryki.
10. Jaki przemysł przeważa?	Żelazne i stolarskie

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Tak jest.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Roboty około ulic.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	—
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	—
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Dosyć robotników. Płaca $1 25/100 do 1 50/100 $.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Nie.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Niemiecka.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Blisko 200 familij.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Wyrobnicy i przemysłowcy.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Kościół. (—)
22. Jaka jest ilość Katolików?	Około 125.000.
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Dobra.
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Bardzo mało.

c) *Warunki kupna ziemi.*	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Nie.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Nie.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie.
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Nie.
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Nie —
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	—
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	—
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	—
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Stopa 4 do 6 ¢.
d) *Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.*	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Wszelkiego rodzaju.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Fachowych.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Od $1.50/00 do $2 50/00.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Wszystkie w ruchu.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	~~Nie~~. Fabryka mydlarni.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	—
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	—
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Tak.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	—
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nie.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	—
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Nie.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	—
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	—
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Krawcy i szewcy.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	—

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

odebrano dnia 9 Kwietnia 1886 r.

186.

New York, dnia 188

No. Parafja rz. katolicka polska Nowo=poznańska w Nebrasce, Howard Co.,

KWESTYONARYUSZ.

Pytania.	Odpowiedzi.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są .... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Życie i służba farmerska
2. Jakie są ceny opału?	Opał słomą, łodyga kukurydzy, tona węgli $ 6.50–7.00
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Świat farmerski; każdy ma swoje wszystko lub u chlebodawcy.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Dwa mamy miasta St. Paul i Elba
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	W St. Paul jest 5 rodzin polskich biznesowych a w Elbie 4 rodzin — reszta farmerzy —
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Miasta kupieckie — agencyjne
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	dwie okrążają bokiem kolonję polską — środkowa Burlingtonska ma w Elbie stacyę —
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Rolnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	Płody roli — bydło i trzoda —

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Każdy na swej farmie się pobudowuje —
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	tu tylko roboty są prywatne tylko 3 Polaków przy stacjach kolejowych zarabia
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	W projekcie kolej Burlingt. w poprzek osady polskiej —
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	nie ma.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	robotników rocznych do farmy i rentujących potrzeba; roczna płaca u farmera 150–200.oo $.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	tu sami są Europejczycy na farmach.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	tu szczera zgoda i szczera bieda.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	W mieście przewaga amerykańska 5% Polaków, 8% czechów, 3% niemców
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	W parafji Nowopoznańskiej 112 rodzin W parafji Chojnickiej mnie 100 rodzin
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	W Bolesynie, Valley Co., 40 rodzin W Loup City, Sherman Co, 30 rodzin
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Cztery kościołki polskie w całej kolonji, w N° Poznańskiej parafji 2 kościoły
22. Jaka jest ilość Katolików?	Wszyscy Polacy są katolikami, wyjąwszy dwóch z loży N° Jorskiej.
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Oni bogaci, oni osiedli dzięki agentom polskim na rolach rządowych, a my Polacy na kompanicznych i odkupnych, my biedni
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Polskich robotników jako religijnych bardzo wysoko cenią farmerzy obconarodo
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	1 w St. Paul i 1 w Elbie

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Nader słabo. Ile rodzin polskich tyle farm - i farmerów.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	U obcych farmerów. Swoi swoje uprawiają.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie ma jej - chyba we Valley Co.,
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	.
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Kolejowej ziemi nader mało. Ale od banków i bankrutujących farmerów lub i tak z drugiej ręki bardzo wiele roli tanio nabyć od 5.00 - 15.00 można
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	najżyźniejsza podolska pszenna ziemia.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	pszenica, kukurydza, jęczmień - ziemniaki, najpiękniejsza ogrodowina.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	baszel pszenicy w przecięciu 50-55 cnt. — kukurydzy - 18-24 cnt. ziemniaków baszel 40 cnt - 60 cnt.
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Domy z darni trwają 5 lat. 1000 □ stop od 18.00 28.00 $
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Prócz kilku młynów parowych fabryk nie mamy.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	do farm tylko.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	W czasie żniwa płaca przy wiktu z $ 2.00 dziennie bez wiktu 2.50.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	} nie ma. Kto z jakątaką gotówką tu przyjdzie - i kupi farmę, temu szczęście zapewnić można.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	Zarobek u farmera na rok i 150.oo–200.oo $ a nawet i 250.oo $ room
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Zgoda święta.
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Sami tu Katolicy Polacy, a dwóch czy trzech lożowych nie słuchamy.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Każdego Polaka katolika naj=serdeczniej tu gościmy i mu poma=gamy.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Tylko na Polaków lożowych, bluźnią=cych Kościół katolicki i ~~wiarę~~ nie=godz znoszących tu nie cierpią.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Koło 20 rodzin rolni=czych polskich każda z go=tówką $1000.oo mniej więcej mogą nabyć zaraz farmy obrobione a nawet i zabudowane w cenach 15.oo $ od akra, 5 letnia wypłata z 7% [illegible]; pośród osad polskich a więc niedaleko Kościoła i szkoły. Jako rentownicy mogą tu już koło 10 rodzin lub 4–[illegible]. Rzemieślnicy którzy nie mają się gdzie zgodzić, to mogą zarazem grunt po=kupić i między siebie parcelować na 5, 10, 20, 40 akrów.
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	

Ks. Władysław Sebastyański J.
proboszcz N.o-Poznański

Odebrano dnia 12 Kwietnia 1886

57

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

No. 188

Cincinati
~~New York, dnia~~ 188

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Cintinati przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Meblowane stancye od $ 3.00 do 5.00 dla rodzin od $ 6.00 do 9.00
2. Jakie są ceny opału?	Węgle 25 buszli $ 2.50 ¢.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Wołowina 8 ¢ f. Wieprzowina 10 ¢ Chleb 3½ ¢ f. jarzyny tanie mleko 20 ¢ galona
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	od 15 ¢ do 20 ¢ porcye bord tygodniowy od $ 3.50 do $ 5.00
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Tenementhouses bardzo nadko się trafi które nie przewyższają więcej do 10 familii
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Przeszło 355.000
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe i kupieckie
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Dworców jest 5 pociągów przechodzą co puł godziny jeden
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	w okolicy kamienne góry, rólnictwo i ogrodnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	przeważa. Stolarskie 20 fab. i bardzo dużo innych jak n. p. Szewskie. Powozy Faundry Siodlarskie (Money Safes) Cygarow

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	bardzo wiele budują
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Zatrudnienia przy ulicach bardzo wiele osobliwie tego roku. tak samo przy kolejach żelaznych.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	$ 1 25 ¢ dziennie
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	roboty są latem, a w zimie bardzo licho od $ 1.00 do $ 1.50.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Powiększy części Niemców i Irlandczyk i z każdej narodowości się znajdą
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	(Bismarki)
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	300 Famili
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Połowa rzemieślników i druga zwyczajnych.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Polski Kościół Św. Stanisława
22. Jaka jest ilość Katolików?	Jesto do 100.000 Katolików
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	w Najlepszy Harmoni
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Opinia jest bardzo dobra
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	5 Saloonów Polskich

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Okolica jest bardzo dobrze osiedlona Farmerów polskich jeden.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	może dostać
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	każdego rodzaju dosyć dobra.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Kukurydza i Ziemniaki
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Zanyny
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	stopa drzewa od 2¢. do 5¢.
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	wogóle od $7.00 do $15.00 tygodniowo
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	na fachowych.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	10 godzinna roboty
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	wszystkie w biegu
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Krawcy i Szewcy.

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	były rozmaite i się wszystkie skończyły ostatni był Cygarników
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Są wszelkich fachów bardzo wiele
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Nie
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nie
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych ?	
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Nie
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Dobry rzemieślnik zatrudnienie znajdzie
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Miesięcznie od $25.00 do $ 1.50

189 Jex 59

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

~~New York~~, dnia 188

No. 18 Częstochowa Tex.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Częstochowie przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Nie ma stałych cen, – jak zwykle na prowincyi.
2. Jakie są ceny opału?	Trudno postawić cenę jakąkolwiek gdyż każdy farmer posiada mniej więcej dosyć drzewa na swojej ziemi dla swej potrzeby
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięsa funt o 5 do 8 centów. Stałych rzeźników nie ma. Mąka przenna od 6 do 8 doll per bbl. Na jarzyny nie ma odbytu. Masło - rożne ceny 15 ct. – 20. funt
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Trudno odpowiedzieć. Mieszkamy na prowincyi.
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Nie ma.
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	300 Rodzin (Rozrzucone w okolicach Kościołów)
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Settlement Osada Rolnicza przeważnie
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Nowo budująca się Kolej z San Antonio do Aransas Port, przechodzi 4 mile od Kościołów
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Rólnictwo i chodowanie bydła.
10. Jaki przemysł przeważa?	Produkcya i sprzedaż bawełny.

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Nie wiele, i trudnoby było mieć stałe zajęcie i utrzymanie przy te[illegible]
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Nie ma
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Budują obecnie Kolej z S. Antonio do Aransas Pass (Gulf of Mexico) 140 mil. Lecz o ile wiadomo trudno tam dostać zajęcie
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Trudno odpowiedzieć pozytywnie.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Rolnictwo przeważa; robotnik czasami bardzo potrzebny a czasami nie ma dlań roboty. Przeciętny zarobek 50–75 cł dziennie ze stołem i opra[illegible]
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	W obwodzie 4 do 5 mil od Kościołów negrów nie ma; Chińczyków ani na lek.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie ma nieporozumień, bo i dużo robotników nie ma.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Tylko Polacy i Amerykanie. (Polacy wszyscy z Górnego Szlązka. Kilki z innych stron)
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	200 Rodzin.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Chów bydła, Koni, trzody chlewnej. Uprawa maiz'u i bawełny
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Dwa Kościoły: w Panna Maria i Częstochowa. Trzy szkoły.
22. Jaka jest ilość Katolików?	Oprócz Polaków, mało Katolików
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Dobre
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Dobra
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	1 szynk w Panna Marya 1 " w Częstochowie

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Okolica zamieszkała przez Polaków i Ameryk.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Odpow. taka sama jak na pyt 15.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie ma -
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Warunki niewiadome -
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Ziemi Kolejowych nie ma w pobliżu Wszystko w rękach prywatnych ludzi.
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Do 30 buszli maizu z akra, 350 – 500 funt czystego włókna bawełn. z z akra -
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Maiz. Cotton is the King -
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Maiz po 40 do 50 cts za bushel; bawełna $2.30 za 100 funtów ze ziarnem. 7 do 8 cent funt włókna bawełnianego
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Do $25.00 za Tys. stóp □ za nieheblowane sosnowe.
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Fabryk nie ma.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Nie ma.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Fabryk nie ma; trudno więc coś o zarobku stanowić.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Nie ma.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Na razie, żadne.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Nie ma

Fabryk nie ma —

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	Odpowiedź nie ma racyi bytu
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Nie ma —
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Nie ma.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Nie.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nie
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Kopalni nie ma —
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Nie
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Nie
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Nie
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Rolnictwo i chodowanie bydła —
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Nie ma zajęcia takiego —
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Nie ma Sklepów wiel ani warsztatów

Ks Wł. hr. Tyszkiewicz polecił mi odpowiedzieć Kom. Centr. Dobr. co z przyjemnością uczyniłem. Leon Machnikowski. Prezes Tow. Oświ św. Jana Kl. w Częstochowie —

61

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

Odebrano dnia 12 Czerwca 1886 r.

New York, dnia 26 Maja 1886

No. 106

265.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są ..Minonk Ill.... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Cena mieszkań familijnych od $4-7 wygodne. Jest tu w zwyczaju, że pojedyncze osoby za mieszkanie niepłacą, tylko za (board). –
2. Jakie są ceny opału?	Używanym jest tylko węgel, cena którego wynosi dla mieszczan i robotników $2.50 Dla farmerów zaś $1.75
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso wołowe lub wieprzowe po 8 i 14 c. za funt. Mąka pszenna $1.75-2.00 (funt 50) żytnia 1.30 Kartofle 75 c. buszel Masło 10-14 c. Tuzin jaj 12 c. Reszta nie różni się od cen Chicagowskich. –
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Dziennie 60 c. tygodniowo 4.25 za jedne tylko życie. W domach prywatnych z: życie, pomieszkanie, pościel i opranie tydzień 4.00
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Niema
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Około 3000.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe i kupieckie
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Dwie
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Kopalnia węgla, cegelnia i rolnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	Wiosną, jesienią i zimą kopalnia węgla latem zaś cegielnia

61

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Bardzo mało.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Robót publicznych niema żadnych, oprócz kopalni, w której pracuje około 260 i cegielni - 200. Zimową zaś porą więcej w kopalni. -
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Żadnych kolei niebudują i niema w projekcie
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Mało bardzo znaczący
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Nie jest.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Wszystkich narodowości jest prawie porówno t. j. Niemców Irlandczyków. Negrów zaś około 30, a chińczyków wcale. — Polaków najwięcej. -
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Niebywają
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Niemcy
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Familii 50 pojedyńczych około 40.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Gurnictwo.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Niema
22. Jaka jest ilość Katolików?	Około 2000 dorosłych
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Stosunki z Niemcami i Irlandczykami oprócz ostatnich niebardzo przyjazne. -
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Doskonała
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Wcale niema

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Okolica Dobrze osiedlona; farmerów polskich niema
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Nie łatwo.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Niema
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	—
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Niema
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Urodzajna, czarnoziem
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Kukurydza.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Ceny obecne i przeszłoroczne są jednakowe stosowne do cen Chicagoskich.
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	—
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Kopalnia 1. Cegielnia 1.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Niefachowych
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	W kopalni: od tuny węgla 85c. jeden robotnik wydobywa na dzień 2½ tuny. tygodniowo od 4.00 do 5.00 Miesięcz: od 20.00–30.00 Węgelni za 10 godzin pracy od 1.25 do 2.00 Najwyższe 2.00 Najniższe 1.25
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Niema wcale
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Nie powstają
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Niema

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	—
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Niebywają
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Jest (Knights of Labor.)
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Nigdy.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Niema najmniejszej.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Wogule do wszystkich
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Domów właściciela Kopalni jest Dosy i utrzymuje jeden wielki sklep i maga
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Mieszkać nie są obowiązani.- Kupować są obowiązani
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Ceny mieszkan nie są droższe wcale Ceny zaś spożywczych produktów niektóre są dro
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	W rodzaju rzemiosł oprócz Kopalni - polacy niemają widoków.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Od 1.75 do 3.00
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Od 30.00 do 50.00 i więcej

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 188

No.

Wilkes Barre Pa

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Przeciętne ceny pojedynczych osob od $14-18 familijni mogą dostać pomieszkanie od $ 5 – 8 miesięcznie
2. Jakie są ceny opału?	Ceny opału $ 2,50 a innym i nic bo sam nazbiera węgli
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso od $ 7-16 funt, chleba $ 5 funt kartofle buszel $ 60, mliko $ 8 kwarta, monka $ 6,00 beczka
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Dziennie $ 60-75 tygodniowo $ 4,50-5 00 miesięcznie od $ 18- do $ 22
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Jest dosyć poddostatkiem rozmaitego gatunku
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	W przybliżeniu 20,000 mieszkanców
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Cztery koleje główne przechodzą
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Kopalnie i fabryki
10. Jaki przemysł przeważa?	Kopalnie węgli twardego

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Powstaje bardzo wiele
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Najgłówniejsze roboty przy kopalni węgli, innych można powiedzieć że fcale nima.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Budują jedna kolej teraz, drugą mają rozpoczęte z wiosną
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Jest
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Poszukiwanym nijest przeciętny zarobek od $ 1,25 do 1,50
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Nima nie nygrów ni chinczyków
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Niemcy, Irlandczycy, Polacy, Anglicy i t. d
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	w przybliżeniu 250 z żydami trzy razy tyle
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Gornictwo i rzemioslo
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Kosciol jest —
22. Jaka jest ilość Katolików?	Wszelkiej narodowosci w przybliżeniu 1/3
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Bardzo dobrze
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Bardzo dobrze
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Cztery

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Okolica mocno osiedlona, ale farmerów niema żadnych prawie
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Nie
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Niema żadnych
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Niema żadnych
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Skały
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Kartofle i t. p.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	te same
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Ceny dość przystempne, dogodność dość dobrza
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	W okolicy w jednym dystrykcie 44 kopalnie i kilkanaście rozmaitych fabryk
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Nie fachowych
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Prosty robotnik na wierzchu dol. 1,20 do 1,50 rzemieśnik $ 2,25 w kopalniach przy kontraktowej robocie $ 2,10 do 2,20 jesti zrobi swoje
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Żadnych
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Żelazna fabryka osi i fabryka jedwabiu
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Nie

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	———
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Niebywają
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Soną
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Nie
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nima zadnych
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Robotnicy w kopalniach rozniósią tem od robotników w fabrykach że robią na kontrackt
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Soną, ale bardzo mało
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Nie
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Ceny mieszkań około tansze, ceny sklepów o wiele ~~tansze~~ drosze
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	W Kopalniach
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	od dolara 75 centów do 2ch 25 centów
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	od $125 do 60 i wyżej

odebrano 25 Maja 1886

65

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

Philadelphia
~~New York~~, dnia 188

No.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są ... Filadelfia ... przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	domy 4 do 5 pokoi przeciętnie $15 mies. " 3 izby — $8 mies.
2. Jakie są ceny opału?	Węgiel $5.25 tona 2240 ft
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Zależy od gatunku ceny produktu po mleko 8 ¢ kwarta w niektorych jakie
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	board od $4 do $5 tydzień
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Nie ma prawie
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	1 milljon
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysł i rękodzieła
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	50 dróg kontrolowanych przez 3 kompanje
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Fabryki a w Stanie Pa minyrelarnie, węgla i żelaza i Petroleum
10. Jaki przemysł przeważa?	Wełniane, bawełniane żelazne (Lokomotyw, cegieł, chemicznych wyrobów mebli, powozów

dywanów więcej jak w całej Anglii produkują —

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Bardzo wiele
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Są — w porcie dużo roboty przy węglach — przy okrętach —
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Budują się Balt & Ohio; Schulkill Valley Road.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	jest —
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Nie
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Niemcy i Irlandczyki
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	~~1000.~~
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Robotnicy
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Zaczęto budować
22. Jaka jest ilość Katolików?	20ta część
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Złe
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Dobra
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Obecnie żadnych

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Bardzo — Niema
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	nie łatwo aby co zarobił ale może znaleść za liche płace.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Dawniej. nie ma
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Niema
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	—
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Ciężka, gliniasta z iłika
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Jarzyny
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	—
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Drogość
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Maszynerya.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Niefachowych.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Żelaznego.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Każdego fachu
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Nie

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Złe dla robotników
43. Czy są Trade–Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Som
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Tak
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nie
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Nie
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Nie
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Nie
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Krawcy Szewcy Stolaże
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Od $10 do $15 Tygodniowo
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	

d. Jgn. Pawłowski

67

1

San Francisco, Lipica 20 1886.

Kochany Sekretarzu.

Był ktoś który mi obiecywał że mi będzie donosił co się dzieje w N. Jorku i w ogóle w całym naszym ruchu – ale widocznie chociaż ten ktoś mnie zawsze posądzał (dość sprawiedliwie) o lenistwo w korespondencyi, to sam nie lepszy odemnie w tym względzie. Tenże ktoś to Ty, Kochany Panie Ignacy. Ale to już widocznie taka nasza natura polska – wstręt do pióra i atramentu – sądzę wszakże, że serce poczciwsze od ręki, i że zachowało życzliwą pamięć dla niżej podpisanego niegodnego sługi i przyjaciela. –

Otóż byłbym Ci bardzo wdzięczny gdybyś się zdobył na przezwyciężenie wrodzonego narodowego wstrętu do kałamarza – usadowił twoją przezacną starą panię na krześle lub wygodnym fotelu, i wypełnił do mnie sążnistą odezwę, w której

po wykpaniu mnie sowitem i obfitem,

według twego zwyczaju, ~~doniósłbyś mi~~ podałbyś mi

wszelkie możliwe szczegóły nasamprzód

o twojem zdrowiu, a potem o naszych

znajomych polskich, i o tem wszystkiem

co zaszło w organizacji, tak w N. Jorku

jako i na Sejmie. –

Czytałem tu kilka polskich pism,

Zgodę, Wiarusa i Krytykę – ale nie

wiele mi wyjaśniły. Tylko widzę że z

początku nazywano nas targowiczanami

a teraz śpiewają hymny o naszym

patryotyzmie.

Także widzę że Gruenberg wystąpił

z organizacji, a potem znowu ze

nas kpą po gazetach.

Potem dowiedziałem się, że jest Klub

polski w N. Jorku do którego i ja należę,

i że Heilpern jest sekretarzem, później

zaś że Heilperna wyrzucono.

Niewiem czego się mię trzymać.

Że jest Klub to b. dobrze. Cieszę się że

Kotnowski i Sołtyan ~~to~~ którego należą

San Francisco, ... 188

bo to porządni ludzie — ale poco mam znowu wyrzucać tego biedaka Hei-perna, tego ~~znowu~~ doprawdy nie zwidzę. —
Tutaj jest b. porządna Kolonja — stary Kapitan Bielawski, czysty jak djament, doktor Pawlicki, gorący patryota i katolik zarazem — Kapitan Lessen, poczciwa dusza, staruszek Bednarski, młody Horain, Ksiądz Szulc bardzo mądry człowiek który wszakże ma wracać do kraju, i z jakie 20 innych osób których mniej znam. Na prowincyi jest stary weteran z 31 roku, Wojciechowski i bogaty farmer przez zamerykanizowany, p. Satenel. Także jest spora kupka żydów polskich, którzy czasem się za Polaków uważają, a czasem nie — jak im potrzeba. —
Kalifornja — jak Kalifornja — zawsze najpiękniejszy kraj na świecie. Ludność nie jest w najwyższym stopniu cywi-

lizacji — ale tak ało przyroda — powietrze —
ży źność — obfitości kwiatów i owoców —
jest taka, o jakiej tylko zamarzyć moż
— Nasza posiadłość tutaj bardzo dob
idzie — bydło — konie — świnie — prosięta — ko
wszystko się tu ślicznie rozwija —
Byliśmy tylko 2 tygodnie na wsi u siebie
ale nabraliśmy tam zdrowia — przyjemn
i moralnego spokoju na cały rok. —
Konnej jazdy po 30 mil dziennie — kąpie
w morzu — strzelanie i bicie zwierzyny —
jedzenie najlepszych owoców — leżenie w
hamaku przy dźwięku gitary i piosenek
hiszpańskich — przedewszystkiem życie
cały dzień na dworze — to wszystko wytw
rza w człowieku ogromną pogodę we
wnętrzną i dobrą wolę dla całego świa
— Tego roku mieliśmy b. ciekawe wycie
Po przepędzeniu kilku tygodni z dziećm
w Omaha, gdzie było szalenie gorąco —
pojechaliśmy przez Colorado — drogą
Denver i Rio Grande — przez wspaniałe
góry, kanyony, i przez cudowny Marshall
Pass 11,000 stóp wysoko — do Ogden. Z powodu

San Francisco, 188

nagłych upałów, śniegi tego roku naprędce topniały, w skutek tego potoki i rzeki górskie ogromnie były wezbrały i rozlały się, tak że nasza kolej przez 100 mil z obu stron pasku była ~~pod wodą~~ zalana, do tego stopnia że nawet mosty zamiast być nad wodą, jak to zwykle bywa, były pod wodą – i podróż nasza z Denver do Ogden była spóźnioną 14 do 16 godzin.

Z Ogden ruszyliśmy na północ do Idaho. Jechaliśmy przez siedziby mormońskie i rezerwacje indyjskie i wzdłuż ciągnących się na setki mil pokładów lawy aż do małej stacji Beaver Canyon.

Tam wzięliśmy (żona i ja) prywatny stage czterokonny, i hej 100 mil przez góry, skały, wąwozy, rzeki, lasy i przepyszne stepy ~~rozłożone~~ rozwijające się przed okiem jak najpiękniejsze kobierce tureckie – bo tak pokryte kwiatami. Tam żadnej siedziby ludzkiej prócz kilka chałup, a raczej szałasów i namiotów, zamiesz

Kałych przez myśliwych lub wigwamów indyj.
Ale zato co za miljony zwierzyny. Ciągle
widzisz jelenie, (white tail, black tail and
mule deer) — antylopy w krowiach — elki czyli
wapiti, moose b. podobne do litewskiego łosia,
buffalo czyli bawoły których już nigdzie indziej
napotkać nie można. W górach są 3 czy
4 gatunki niedźwiedzi, zaczynając od
małego czarnego aż do olbrzymiego grizzli,
i dzikie owce górskie czyli muflony — nie
daleko ztamtąd bo o dzień lub dwa drogi można
nawet znaleść dzikie górskie kozy (nic
wspólnego nie mające z tatrzańskiemi dzi-
kiemi kozami), jak również Karibu
czyli rodzaj ~~jelenia~~ renifera. A ptactwa wszelkiego
miljony — również jak pstrągów i łososi
w potokach. Jeden pan, konsul angielski
z S. Francisco, nazwiskiem Stanley, złowił
wędką 300, wyraźnie trzysta, pstrągów
w przeciągu 6 godzin — co znaczy mniej więcej
pstrąga na minutę. —
Teraz co do samego National Park, czyli
tak zwanej okolicy Yellowstone — jest
to ogromna przestrzeń 60 mil długa i 55

San Francisco, ...188

mil szeroka a zatem koło 3300 mil kwadratowych zajmująca, otoczona wysokiemi górami o wiecznych śniegach, ~~pokryta~~ porośnięta po większej części lasem świerkowym, przecięta rozmaitemi rzekami jako to Madison, Yellowstone i Gibbon rivers, — (sama dolina wysoko położona ponad powierzchnią morza na 7000 do 8000 stóp) — a zawierająca rozmaite cuda natury. Najciekawsze są Geysery, których jest kilkaset, rozrzuconych po całej przestrzeni, ale z których główne skupione są w 4 basenach, — i tysiące gorących źródeł o najrozmaitszych barwach. Ziemia cała koło Geyserów i źródeł pokryta osadami wód wytryskających lub wypływających — białym, czerwonym, zielonym itd. Kiedy największe Geysery grają to się cała ziemia wokoło trzęsie. Niektóre Geysery wyrzucają wodę od 200 do 400 stóp wysoko. Jeżeli rzucić cokolwiek wewnątrz, to prąd wody wyrzuca to natychmiast do ogromnej wysokości.

Same zaś źródła, czy to leżące poziomo, czy to spadające z wysokości (jak koło Mammoth Hot springs) wszystkie warzą, kipią, syczą i wyglądają jak kotły piekielne. W niektórych takich kotłach zamiast wody jest błoto różnokolorowe, różowe, pomarańczowe, fioletowe itd. które ciągle bywa wyrzucane. (Używają je do malowania ścian i murów.) Woda sama w źródłach (Geyserach) bardzo się różni co do składu chemicznego. W niektórych przeważa magnezja, w drugich żelazo, w trzecich silikaty, siarka w innych itp. Do pewnych źródeł jak włożysz jakikolwiek przedmiot, to zaraz osad koło niego się wytwarzający przedstawia Ci skamieniałość. — Jest cały las jeden w pobliżu źródeł zupełnie skamieniały. W ogóle bardzo dużo wrażeń tamtejszych możnaby nazwać piekielnemi (pomiędzy innemi jest góra siarczana paląca). — Cała ta geyzerowska okolica jest straszną.

Zato cudownie piękne są 3 wodospady rzeki Yellowstone, i ogromny kanyon bo 10 mil długi i na 2000 stóp wysoki, na dnie

San Francisco, ...188

którego ta rzeka się potem wije [równie jak i jezioro Yellowstone i góry] nad brzegami.
Z Yellowstone wróciliśmy tą samą drogą
do Ogden, i prosto stamtąd wyruszyliśmy do
San Francisco. Zabawiwszy tam dzień lub dwa
zawiozłem żonę do Hotel Del Monte w Monterey,
miejsca sławnego dla kąpieli morskich, a
tak cudownie pięknego że sławne Miramare
(blisko Tryestu) nie da się z niem porównać.
Sam zaś z przyjacielem wybrałem się do
doliny Yosemite i zwiedziłem przy tej sposobności sławne Wielkie Drzewa w Tuolumne
i Mariposa, największe w świecie, z których
niektóre wysokie są od 300 do 400 stóp, a
mają koło 100 stóp ~~obszaru~~ [circumferencyi] (33' diametru) na
dole. Co do piękności doliny Yosemite, to tych
nie potrafię opisać. Ten który ma poczucie przyrody
dla tego opis statystyczny nie wystarczy – a dla
tego co natury nie rozumie, to nie warto.
Dolina Yosemite warta jest pióra Mickiewicza,
a nie takiego gryzipiórka jak ~~ja~~.

Przepędziwszy tam kilka dni w towarzystwie jednego przyjaciela, podrapawszy się pieszo i konno po górach, natamawszy sobie karku z dziesięć razy, wypadliśmy tem do Los Angeles a stamtąd do naszego ranchu. Tam w krótce także przybyła moja żona, a 5 b. m. wróciliśmy razem do S. Francisco, ~~wraz z żoną~~ ażeby rozpocząć próby, ~~gdyż się próby zaczęły~~ 12go b. m. był pierwszy występ, który ~~był~~ dał sposobność świetnych owacji, gdyż S. Francisco uważa żonę za swoją, ponieważ tu ona 1szy raz wystąpiła po angielsku, i tutaj zostaliśmy obywatelami amerykańskimi. —

W przyszłą niedzielę będziemy mieli Pieśnie polski.

A cóż, nie długi list?

Otrzymałem dzisiaj, t. j. 2 dni po rozpoczęciu tego listu, numer Wiarusa, z którego widzę że nie Żółtowski ale Lewandowski był na sejmie. Więc także i Cenzor zawsze Grygla — a rząd

narodowy w Bay City.
Sądzę więc że wszystko będzie szło po staremu, i że nie ma co się spodziewać od Związku.
Mojem zdaniem pracować wszyscy, działać dobrze, a dać pokój wszelkim organizacjom ogólnym, do których nam brak materjału. —
Bardzo się cieszę że nie byłem na Sejmie bo nie lubię głupstw, i zapewne byłbym obraził nie jednego, i byliby mnie zakrzyczeli jako panicza, albo targowiczanina, lub coś podobnego.
Ciekawym czyś się Ty kochany Panie Ignacy, bardzo tam złościł i niecierpliwił..
W każdym razie donieś mi co się dzieje bo ja z tych pism nie wiele się mogę dowiedzieć.
Napisz mi, jeżeli zaraz, to do Los Angeles, (California) Grand Opera House będę tam od 2 do 8 Sierpnia (List idzie tydzień) potem od 16 do 21 w Denver (Colorado)

Tabor's Opera House. A potem około 10 w-ż
i aż do powrotu do N. Yorku będę w
Omaha (Nebr) 2308. Burt Street.
Dra Żółnowskiego uściskaj odemnie, pow
mu że jeżeli chce zażyć rozkoszy myśl
skiej, musi jechać do Yellowstone – i po
zatem adresa dla niego aby znaleźć stosa
sposobność do zakasowania Nemroda.
Sam, chociaż kiepski myśliwy dętnie
był mu towarzyszył w takiej wycie
Co do nas, jesteśmy b. zdrowi tylko ja
coraz więcej siwieję. Na serjo myślemy
o osiedleniu się na dobre na naszym
tutajszym ranczu, może już na przy
rok.
Ściskam Cię serdecznie. Bądź z Bogiem
Z prawdziwą przyjaźnią
Karol B. Chłapowski
Pisz!
Tutajsze polskie towarzystwo będzie z nami
działało wspólnie, o ile potrzeba.

i 55

Alden Station d. 29 Marca 87 r.

Szanowny Panie,

Zdziwisz się Pan zapewne, iż pomimo ostatniego protestu, którem mamy Pana jest z Wiarowa – Pan ode mnie list odbierasz, ale po pierwsze przyrzekłem to Panu w moim poprzednim liście, a powtóre nie uznaję żadnej powagi, któraby mnie miała zabronić korespondować z kim mi się żywnie podoba. Ja należę też do Grupy Pułaski No 2gi, lecz o podobnym postanowieniu t.j. zerwania wszelkich stosunków z Nowym-Yorkiem nic nie wiedziałem – i jest to czysto dziełem Czechowicza (Rolanda), który obecnie w ogromnej przyjaźni z Gryglaszewskim i jest większym papistą niż sam papież.

Nie zważając więc na żadne protestu piszę do Szanownego Pana, lecz wolał bym, by nasza korespondencja nie była znaną nikomu, bo ja żyję dosyć blisko z Czechowiczem i przez to mogę być przydatniejszym dla Pana jako źródło różnych wiadomości.

Pytasz się mnie Pan o Polakach w Nanticoke, Wilkesbarre, Alden etc.

Otóż co do ilości to dokładnej statystyki nie ma, lecz prawdopodobnie w Luzerne Co. będzie około 15 tysięcy Polaków, Litwinów i Rusinów – bo trzeba wiedzieć że pomimo iż wszyscy jesteśmy dziećmi jednej Matki Polski – tutaj różnica pomiędzy temi narodowościami występuje dosyć jaskrawo. Zajmują się przeważnie lub tylko górnictwem (kopaniem węgla) jak cała napływowa ludność tych Kounty. Naturalnie że są wyjątki naprzykład w Nanticoke jest dużo pol-

skich, stołów, aptek i saloonów.
Górnik zarabia przeciętnie około 1,50 dziennie - właśnie tyle by przeżyć do życia przyzwoicie.
Nanticoke a Alden to prawie jest jedno - do Kościoła chodzą tutejsi do Nanticoke - ksiądz tutejszy Gramlewicz - jest wielki grubjanin i egoista - ja go osobiście nigdy nie widziałem. Podobno zbiera pieniądze i jest zajadłym nieprzyjacielem Związku - nazywając takowy „żydowską instytucją"
Grupa Pułaski No 21 wzmaga się ciągle - przystępują wszyscy prawie myśląc o poświęceniu - nie dziwnego że ludzie w takim niebezpiecznym zawodzie, jakiem jest górnictwo chcą się zabezpieczyć na życie - to też grupa coraz wzrasta w siłę.
Duszą tej grupy jest znany panu Czechowicz - wódz on jej tutaj. Jest to człowiek niesty, ale nadzwyczaj godzi[?]ny i teraz pracuje nad tem żeby zostać

wybranym na delegatu na sejm
przyszły. Postępuje on arbitralnie -
bez niczyjego upoważnienia podaje
różne artykuły w imieniu Grupy i
zdaje mi się że zyskuje tem wielu
nieprzyjaciół - i będący oney popular-
ność jego nie upadnie rokrocznie -
a wtedy i popularność Przeglądu
tkiego - bo Chechowski jest wielkim
zdorowatowaniu ostatniego. Założono
teraz tutaj nowe towarzystwo Śpie-
wu „Moniuszki" - i zbierają pieniądze
na czytelnię polską. Łaszewski jest
wielkim wrogiem Chechowskiego i
chociaż są niby-to przyjaciółmi, ale
wdarzy się nie lubią. Wogóle Che-
chowskiego w Nanticoke nie bardzo
lubią ale są po części osłoto niemi
jego arbitralnym postępowaniem.
W Alden będzie około 350 Polaków
w Nanticoke około 2 tysięcy - połowa
Galicjan-Rusinów, a połowa Litwinów,
z Prus i Korony bardzo jest mało bo

sunkowo.

Oprócz tego jest około 600 Polaków w Morgentown, Wanamie i okolicy, przeważnie Litwinów, lecz ponieważ kopalnie w tamtej okolicy należą do tej samej kompanji co i w Nanticoke, więc oni przeważnie są w stosunkach handlowych i kościelnych z Nanticoke.

Wogóle Litwini lepiej żyją niż Galicyjanie, prędzej się uczą po Angielsku i albo umieją się tak urządzić i zakładają interesa na własną rękę jeżeli są sprytniejsi, lub też biorąc inną robotę nie potrafią zaoszczędzić ani dolara.

Tem czasem Galicjanie żyją skromnie, nawet czasem trochę za skromnie - lecz umieją zaoszczędzić trochę grosza (kilkaset dollarów) i najczęściej wyjeżdżają do kraju.

Wilkesbarre jest odległem o mil 12 od Nanticoke - jest to powiatowe miasto

i liczy około 30 tysięcy mieszkańców. Ja myślę że Polaków będzie około 1.500. Lecz że miasto jest większe więc się mniej znają ze sobą. Najwięcej mieszkają po za miastem niedaleko od kopalń - takich co nczają swe własna interesa jest bardzo mało. Jednym z najbardziej znanych jest Józef Czernik, ktorego brat mieszka w Alden. Trzyma on Hotel mówi dobrze po angielsku i niemiecku, ma nieco grosza - trzyma za związkiem - jest prezesem Grupy jest na dobrej stopie z Czechowiczem, lecz go nie lubi - jest ambitnym lecz nie tak głupio jak Czechowicz.

Kościół polacy mają swój, niedawno wybudowali - drewniany i nie tak duży jak w Nanticoke. Księdzem jest niejaki Pelczar z Galicyi - lecz już dawno przebywający w Ameryce lat 40^u lecz schorzały, nie tak szczepany jak Gramlewicz i nie tak święty

więc nie tak ostro występuje prze-
ciwko Związkowi - dla tego też w
Wilkesbarach niema takich dwóch
partji zwalczających przeciwko sobie jak
to jest w Nanticoke. Bywają czasem
nieporozumienia lecz księdz obawia
się Czerwińskiemu i jego wpływów i najczęściej
ustępuje. Żona Pana Czerniaka zawią-
zała Gwozd Polski".
Süskind obecnie jest tutaj w Nanti-
coke - jak się z nim widzię, przekona-
łem się że on jest zdolnym czło-
wiekiem i bardzo ambitnym, jest
on w przyjaźni z Czechowiczem lecz
bodajbym się nie omylił zdaje mi
się że kiedyś będzie jego oponentem.
Napisałem Panu wszystkie szczegóły
o jakie mnie pan prosiłeś tyczące
się Nanticoke Wilkesbarre i Alden
Zostawiuję do przyszłego listu Ply-
mouth, Shamokin i Shenandoah,

a teraz żegnam Szanownego Pana
proszę jeszcze raz o sekret-
dorystam z którym p. L. Jeżmanow-
skiemu. Proszę o niemi nie zapo-
minać i odpisać jak najspieszniej.
Dzisiaj nie mogę pisać dłużej
bo muszę iść do roboty.
Zostaję zawsze Mu życzliwym
przyjacielem
L Mokrzecki

Adres mój: Alden Station
Luzerne Co. Pa.

PS Proszę nie zapomnieć zaprenumero-
wać mi „Courrier des Etats Unis"
na jeden lub dwa miesiące – wiele
mi na tem zależy
T. 1

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
~~ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,~~
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 19 Paździer[nika] 1881

No. 111

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są ..Brooklynie........ przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	osobiste $4.00 rodzinne $10.00 miesięcznie
2. Jakie są ceny opału?	$3.00 miesięcznie
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięsa ℔ od 10 do 12 ct. Chleb ℔ 2½ 10 ct. Jarzyna i Mleko względnie
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	nie wiadomo
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Ja[k] Lengi i są o 3 i 4 piętrach
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	nie wiadomo
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	są
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Dużo
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	tylko fabryki materyalne
10. Jaki przemysł przeważa?	nie wiadomo

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	nadzwyczajnie dużo
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	są rozmaite takie roboty
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	regulowane są roboty
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	nie wiadome
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	poszukują, zarabia $1.50 dt
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	nie wiadome
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	nie wiadome
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	obca przeważa Amerykańska
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	mniej więcej 3600
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	szczególnie w fabrykach
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	jest jeden i szkoła polska
22. Jaka jest ilość Katolików?	ilość wielka
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Polacy są zawsze zgodni, i pragną się z każdą narodowią zgodzić
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	dobra!
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	dużo!

c) *Warunki kupna ziemi.*

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	są obcini, ale ilość nie wiadoma
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	bardzo trudno
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	bardzo dużo, ale ilość nie znana
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	przez Agienturę są nie: zapłata łatwa
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	nie wiadome ~~dobra~~
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	dobra
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	nie wiadome
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	nie wiadome
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	nie wiadome

d) *Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.*

35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	rozmaite po $1.00, 50 ct tygod-niowo. Cukrownie! 9 gmach
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	nie wiadome
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	[illegible] ~~tygodniowo~~ do $1.00 ~~10~~
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Cukrownie zamkn: ~~tylko jedna ulica ga~~ inne nie wiadome
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	nie wiadome
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	są ale tylko krawieckie

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	w Domu mały
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	bywały ostatnie niekorzystnie się skończyły
43. Czy są Trade–Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	polskich niema, innych dużo
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	nie sprzeciwia się
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Polacy [illegible]
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych ?	w Kopalniach jest większy zarobek, jak w Fabryce
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	nie wiadomo
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	nie wiadomo
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	nie wiadomo
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Stolarze i Bednarze mają największe widoki, jak Majstry tak i czeladnicy
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Stolarczyki zarabia od $12.00 do $17.00 tygodniowo
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	rozmaite minimum $40. m:

Sou 79

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,

~~ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,~~

w Stanach Zjednoczonych

w AMERYCE.

New York, dnia 20 Października *188*7

No. 111

KWESTYONARYUSZ.

San Francisco California 1887

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Kalifornii przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	W mieście od 5ciu do 6ciu Dol. skromne lecz porządne i wygodne mieszkanie miesięcznie dla pojedyńczych — Dla rodzin zaś wynajem miesięczny płaci się zwykle — od 8miu — 10ciu do 12stu Dol. miesięcznie
2. Jakie są ceny opału?	Węgiel kamienny od 7 — 8 — 10 a nawet do 12stu Dol za tonę (2200 funtów) Drzewa zaś Od 1go do 1.25. 1.50 Dol. za furę.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso od 5ciu do 10 cent. wołowe i wieprzowe za funt — 5 ct. Baranina (funt) od 5 do 7 centów. Bochenek białego 5 cent. — Jarzyny i frukta bardzo tanie Mleko (kwarta) 5 i 10 centów
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Dla pojedyńczych osób można tu znaleźć bardzo dobre mieszkanie ze stołem od 3.50 do 4½ Dolarów tygodniowo —
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Są też rzadkie, mieszkają po większej części w małych domkach tak zwanych „Cottage" których najęcie kosztuje od 12 do 15 dol. miesięcznie —
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu? w San Francisco	W San Francisco około 250,000 a w całym Stanie Kalifornii zaludnia 1,000,000. mieszkańców. — lecz ludność ta coraz wzrasta i powiększa się przybywaniem emigrantów z Wschodu
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe i kupieckie przeważnie —
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Southern Pacific; Central Pacific i Union Pacific —
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Przeważnie rolnicze i ogrodnicze — a w południowej części przeważnie — Są także kopalnie lecz te już znacznie upadają chyba owe exploatowane na wielką skalę przez Kapitalistów
10. Jaki przemysł przeważa?	Stolarstwo, Cieśielstwo, i budowa maszyn — także Krawiectwo i szewstwo — dobry krawcy mogą w każdym razie rachować na zatrudnienie i wysoką płacę

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Dosyć w ciągu ostatnich trzech lat. Miasto się niezmiernie powiększa prawie w oka-mgnieniu budują, budują i ciągle nowe budynki powstają jak grzyby po deszczu
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Mało – a chociaż są to bardzo rzadko się pojawiają –
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Co do okolicy to jest projekt budowania Nowej Koléj „California i Oregon" – więcej tu nie słychać o żadnych innych, oprócz tramwajowych w mieście –
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Bardzo mało i to nie stałe zajęcie dla przybyszów –
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Tak zwany zwyczajny robotnik „able bodied" i który zna jakąś znajomość języka Angielskiego, może tu [illegible] znaleźć zajęcie – przeciętny zarobek dzienny takowego jest od $1.50 do $1.75 –
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Wszędzie a mianowicie przy rzecznych zwyczajnych robotach to przeważnie najwięcej Irlandczyków którzy w ogólności są zawistni wszelkiemu obcemu żywiołowi – prócz tego spora liczba Chińczyków lecz ci ostatni są już teraz prawie wykluczeni – mało negrów – dosyć niemców i meksykanów –
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Tak dalece nie słychać tu o żadnych jawnych zatargach pomiędzy robotnikami róż. nar. – wyjąwszy otwartą nienawiść Irlandczyków naprzeciw Chińczyków – lecz i ta obecnie ustaje po[illegible]
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Irlandczycy i Niemcy – Skandynawcy i Duńczycy Włosi i Francuzi – tudzież Meksykanie – a oprócz tego masa Chińczyków
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	~~Gdyby ściśle chcieć policzyć~~ – z przymieszką nawet tych co się mieszają z Polakami a niemi nie są to najwięcej by było od 90–100
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Rzemieślnicy –
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	O Kościele polskim albo szkole polskiej tu niemasz tu ani mowy
22. Jaka jest ilość Katolików?	W samem mieście San Francisco – to będzie około 100 tysięcy – albo może też i cokolwiek więcej
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Dosyć przyjaźnie – nikt tu nie jest przeciwny żywiołowi Polskiemu
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Żadna – z powodu małej ilości takowych
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Dwa lub trzy –

c) *Warunki kupna ziemi.*	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Słabo osiedlona - Kilku tylko. gdzieś tam w głębi kraju - lecz Ci się niekomunikują z nami -
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Łatwo jeśli jest do tego praktycznie usposobiony —
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Niema — lecz masa ziemi rządowej w kraju —
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Co do tych warunków nabycia ziemi to łatwo będzie znaleźć - w załączonym tu Pamflecie —
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Są i Ceny takowych bardzo się zmieniają prawie z każdym dniem - w miarę jak się wartość ziemi podnosi lub zniża —
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Bardzo urodzajna i wydatna a mianowicie tam gdzie wody niebrakuje —
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Zboże (Pszenica i jęczmień) Owoce - Jarzyny - Winne Grona - i td
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Ceny rozmaite - lecz stosunkowo dosyć umiarkowane na te czasy - Obacz najlepiej w załączonym tutaj wycinku z gazety codziennej —
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Od 18 ct. do 25 ct. za tysiąc stóp (running feet) według gatunku i jakości drzewa
d) *Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.*	Zarobek wyrobników od 1.50 do 1.75 Dol. dziennie - Zaś zarobek robotników fabrycznych - i zdolnych rzemieślników od 2 ct do 2.50 - aż do 3 ct Dol. dziennie —
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Główne fabryki są Żelazne - lejarnie - Stolarskie - stosunkowo ilość tychże dość znaczna —
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Robotnik fachowy w jakimkolwiek rzemiośle jest najwięcej poszukiwany - a głównie taki który zna język krajowy —
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	To zależy zupełnie od wykształcenia i zdolności robotnika - lecz najwyższy zarobek dzienny wynosi około 3 ct Dolarów -
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Obecnie niemasz tu żadnych fabryk ani też innych zakładów zamkniętych -
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Owszem to nowe powstają - a najwięcej: Stolarskie i Żelazne —
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Wyjątkowo dla Krawców lub Szewców -

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	Nie stanowi wielkiej różnicy - dzielny robotnik zarobi prawie tyle w domu a może i więcej jak w fabryce -
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Bywały tu niedawnymi czasy - bardzo częste Straike i prawie we wszystkich działach pracy i zarobku - a nawet na wielką skalę - i przeważnie prawie wszystkie s[illegible] czyły się na korzyść pracownik[ów]
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Są tu Trade-Unions organizacye robotnicze „Knights of Labor" a nawet i Socjalne - jak wszędzie gdziekolwiek indziej Najwięcej są tu tak zwane „Protective Associations" of Sailor[s] Schoemakers, Waiters and Cooks itd itd
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Niechętnie tu widzą przybywanie nowych robotników. co nietylko sprowadza niższe ceny - ale też i zastój w pracy jak to bywało w ubiegłych tych kilku lat - lecz obecnie wsz[ystko] [jest] w normalnym stanie jak dł[awniej]
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Żadna! - a żadna! - bo właściwie nie niemasz tu polaków - prócz tej nieznacznej liczby -
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Robotnicy w kopalniach „Miners" stanowią tu wcale odrębną i wyjątkową klasę - ich byt, utrzymanie i płaca zależą w miarę tego jak te kopalnie prosperują lub upadają - obecnie bardzo ograniczone są widoki dla górników nowo przybywających - bo zaledwie ci co tam egzystują mają stałe zajęcie - ich płaca zależy od jakości zatrudnienia [illegible] od 2ch Dol. do 8mi Dol. dziennie [illegible] tylko w podziemnych -
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Niemasz tu ani domów mieszkalnych ani też sklepów utrzymywanych przez właścicieli fabryk - chyba tam w kopalniach w głębi kraju . . .
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Stolarze - Cieśle - Mularze - a najwięcej Krawcy i Szewcy —
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Od dwóch do 3ch dolarów najwięcej dziennie —
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	To zależy zupełnie od położenia - i odległości od biznesowej części miasta - na przedmieściach wynajem jest stosunkowo dosyć umiarkowany, gdy tymczasem w samem mieście dosyć drogi -

San Francisco w Listopadzie 1887 r.

Alex Bednarski
Sekretarz Grupy Związ. w Kal.

81

odebrano d. 27 Pazdziernika 1887

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
~~ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,~~
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

191.

New York, dnia 20 Pazdziernika 1887

No. 111.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Waverley N. Y. przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Od czterech do dziesięciu dol miesięcznie
2. Jakie są ceny opału?	Tona węgla $4-75¢.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Worek mąki 50 funtów $1-65¢. Funt mięsa od 8- do 12½ ¢ Kwarta mleka 4¢
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Od 3-5 dolarów tygodniowo z mieszkaniem
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	niema
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Dochodzi 6cin tysięcy podług ostatniego spisu
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Fabryczno-Kupiecki.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Trzy. N. Y. Lake Erie & Western R.R. L. V. R. R. i D. L. & W. R. R. i jedna mila od Waverly G. I. & S. R.R.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Fabryki.
10. Jaki przemysł przeważa?	Fabryczny.

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	cztery w całem mieście
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	wcale niema.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	nie budują, ani nie są w projekcie
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	jest, ale bardzo mały.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	nie jest poszukiwanym. Robotnik zarabia od $1. do 1-50 dziennie.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Chińczyków niema wcale a w całem mieście jest 11 (jedynaście familij afrykańskich.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	niema żadnych zatargów wszyscy żyją w zgodzie.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Irlandzka a potem polska.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Około 65 ciu polaków na mieście t.j. żonaci i nie żonaci, w tej liczbie są
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	po fabrykach i na liniach kolejowych
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	niema
22. Jaka jest ilość Katolików?	ogólna liczba Katolików różnych narodowości jest blisko 3 tysiące
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Czechów i Węgrów niema wcale, a do Niemców tych mamy 13 w całem mieście, co do Irlandczyków i Amerykanów to są nader harmonijne stosunki.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Bardzo dobra opinia.
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	~~wcale~~ polskich szynkarzy niema jest w naszem mieście 8 szynków utrzymywanych przez Irlandczyków i Amerykanów

Pytanie	Odpowiedź
c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Okolica jest dość liczebnie zaludniony. Farmerów polskich niema wcale.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Trudno dostać robotę na farmach. ponieważ farmerzy niechętnie przyjmują ~~cudzoziemców niemieckich i angielskich~~.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	— niema —
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausulê?	—
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	niema takowych.
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	lesistą żytnią. urodzajną.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Kartofle i Kukurydza.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	jeden buszel Kartofli w zeszłem roku 35 ¢ a obecnie 75 ¢. i w ogóle w tem roku wszystko o 85% droższe jak w roku ubiegłem.
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	1,000 stóp drzewa budowlanego kosztuje od 14 do 35 dol. Kamieni jest dużo.
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Główne: Fabryka: mebli — zatrudnia 250 robotników " skór " 50 " " rur wodociągowych " 300 " " maszyn kolejowych " 600 " " materacy " 30 " (inne pomniejsze)
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	na nie fachowych.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	w fabryce mebli dziennie od 50 ¢ do $1-85 ¢. " skór " 1-25 ¢. " rur wodociągowych od 1 do 2 dol. dziennie " maszyn kolejowych od 1 do 2-50 ¢ dziennie. " materacy od $1. do 1-60 ¢.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	niema fabryk zamkniętych wszystkie funkcjonują.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	— nie —
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	niema

(Dowiaduję się dzisiaj 24 b.m. że fabryka rur wodociągowych 29 b.m. zostanie zamknięta na dwa miesiące. W skutek czego 20 polaków będzie bez roboty. Powyższa fabryka dopiero 2 stycznia p. r. zacznie funkcyonować.

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	— — —
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	niema i nigdy niebyło strajków
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Wszystkie w zapytaniu będące organizacye robotnicze istnieją w Warcz
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	wcale nie
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	żadnej niema.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Nieodpowiadamy na to pytanie ponieważ tu niema kopalń.
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Sklepy nie, ale domy fabryczne istnieją.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Niesą wcale obowiązani mieszkać w domach fabrycznych Kompanij
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Niesą droszemy.
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Jedynie tylko krawieccy czeladnicy mogą tu znaleść zaj[ęcie] w polskich zakładach krawieckich których tu jest 3.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	od $1-50 do 2-25¢ dziennie
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	od 10 cnt aż do 50 i 60 cnt dolarów miesięcznie.

Wszystkie powyższe odpowiedzi są jak najsumienniej udzielone, z zaciągniętych wiadomości u wiarogodnych źródeł.

J. A. Gintowt

83

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI, ~~ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,~~ w Stanach Zjednoczonych w AMERYCE.

Odebrano dnia 2. Listopada 1887.

No. 111 198.

New York, dnia 18 Pazdziernika 1887

Braidwood dnia 30 Paz. 1887.

Szanowny Panie Opisuje z wiekszego

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Braidwood (Ill.) przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Pojedynczy Musi Płacić od 18 do 20 bord Żeniaty kosztuie go od 30 do 40 z Familią Miesiecznie
2. Jakie są ceny opału?	Ceny opału tona wegla $2. a ci co nierobią przy wegli $ 4
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mieso funt bysztyk od 10 do 15 beczka mąki biała od 6 do 7.50 Żytna $ 6 Mleko 5 do 6 kwart
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	bord podług jadła 4 do 5 tygodniowo
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Miasto sa nie tylko małe jak wstanem kraiu wies dobra
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Mieszkancow dosyc duza
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Miasto jest naokoło farmery konu kosztuie 40 do 45
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Kolei Przechodzi tylko jedna z Chicago do sanklus
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	żadna inna robota nie ie jak pod ziemią przy weglach sie robi na wierzchu żadna
10. Jaki przemysł przeważa?	

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	budują mało jeszcze by dłosć chciało sprzedać bo zima się trochę zabi a latem ma
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Niema żadnech innech robot jak węgiel kopać pod ziemią ani na drogach
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	kolejow nie budują żadnech a robocie żadny nie wiem
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Niema żadnego
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Poszukiwanene żaden nie cie chóć by i tak nierobił
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Nygrow jest dużo chynczyków żadnech czechy litalianów dłosć wszysze skorz bełdzan każda narodowość
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	to nie ma
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	z każdego narodu
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Polakow około 50 wszystkiech
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Wszyscy robią pod ziemią przy wenglach
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Niema żadnego tylko chodziemy do aryjskiego
22. Jaka jest ilość Katolików?	Katolików będzie na poawa
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	takie jak w każdem mieście
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Wszystko dobrze
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Żalanow jest iakiech 30 jeden tylko polski ale go chase duże

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	farmerow jest na okało polskich niema zadnech
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	teras roboty zaden nie dostenie Zyba ~~a~~ w zniwa na jaki miesiąc
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Niema zadny
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Ziemia kto chce kupic to dostanie 100 talarow akier od ty Kompanii co robi pod nią
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Nie ma zadnech
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Piascyta
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Korn kartofle owies
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	latos wszystko drosze bo było mocno sucho Siano 10 tona
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Drzewo moze dostac tego nie wiem bom go niekupał chos kosztuje 400 do 500
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Zarabic sa mare podług roboty jak kto zna od 1. do 3 Dziennie przy wenglach) Niesa zadne fabryki
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Zarobek dzienny od 1. do 3 350 jaki kto ma plac niektorzy maia suchy a niktorzy wode to mni zarabią
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Zadnech niema
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Zadne
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Zadne

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	Żaden
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	taki były ale teraz żadne nie są
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	to są
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	to nie
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	to tesz nie
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	to mogą ale źa sie kardy roboty musi uczyc sztery człowiek nie zarobi więncy jak 50 centow dziennie tą teraz robota idzie mało 2 w tygodniu to sie nie może ży[illegible]
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Mało sie trawi
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Kto ma swoi chaz to niepotrzebu kupowac nai mnie potkiem robi za 10 talarow
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	to nie są drosze
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	żadnech rzemieslow niema
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	tego nie wiem bo niema żadnech
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	od 15 do 30 Miesiecznie Z pozdrowieniem bratersikiem L. Domagała

85

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI, odebrano 4 Listopada 1887

~~ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,~~

w Stanach Zjednoczonych

w AMERYCE.

No. 111 199. New York, dnia 19 Pazdziernika 1887

Hurley, 29go. Pazdz. 87r.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Ironwood przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Mieszkania familijne o dwuch pokojach Rent od 5 Dol. aż do 6 Dol miesięcznie. Pojedyncze osoby w Bordinghausie 18. Dol, miesięcznie.
2. Jakie są ceny opału?	Sążen drzewa twardego 4. Dol. Tona Węgla twardego 8. Dol.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso od 12½ centa fünt do 8 siem najtani. Mąka przenno 100 f. 3 Dol. Mleko słodkie 10 cent Kwarta. Beczka jabłek 2 Dol.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Familije lub pojedyncze osoby które sobie wybudują domy na Companicznych Lotach to jest tani co się sami bortują, Bord od 12. ctn. Dol. aż do 8 Dol. miesięcznie
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	Hurley miasto handlowe, tak i Iron Wood. najwięcej Salony i Grocery i Story. Którzy zajmują Angliki, Niemcy, Żydy, Irlandczyki.
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Mieszkańcy Hurley i Iron Wood jest do 10 do tysięcy, różny narodowości.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Miasto Hurley, tak i Iron Wood. jest kupieckie zakupione od Canal Companij. na Loty. tak kto zakupi to ma.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Dwie linije Kolei przechodzi od Milwaukee. przez Hurley. i Iron Wood, aż do Ashland. Lake Sort Line, Co. i Central Wisconsin, Line.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	od Ashland aż do Watersmeet są Kopalnie Żelaza w dłuż 38 mil etc. Rolników tu nima bo jest za zimno Okolica.
10. Jaki przemysł przeważa?	po większej części wywóz Żelaza. i. t. d.

85

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Okolica dopiero nowo założona od roku 1886go. i ciągiem się rozszerza.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Roboty jest dosyć latem przy Kolejach, przy miejskich i rządowych robotach, a jak wiadomo najwięcej w Kopalniach Żelaza, i. t. d.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Na przyszło Wiosna roboty są projektowane Kolej Żelazny.
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Latem jest dosyć, a kto latem robi to ma i bez zime.
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Latem jest robotnik poszukiwany ciągle, zimą nie tyle, płata od 175. cent aż do 2oo Dol i 2oo i 50 cent.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Znajdują się robotnicy Polaki, Słowaki, Węgry, Niemcy, Ajerysie, Anglicki. Negrów nima chińczyki zajmują pralnię.
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Nie: nima żadnych.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	tak samo jak piszę.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Polaków do 2 sta. a latem więcy.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Polaki pracują przy Kolejach, i w Kopalniach Żelaza.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Kościół jest Katholicki wszystkich do kupy w Hurley. i Iron Wood.
22. Jaka jest ilość Katolików?	jest wiele. Na obliczenie niewiem.
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Dobre. nima żadnych kłótni.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Dobra.
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Polski Salón w Hurley. i w Iron Wood. tagże i w Bessumer.

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Farmerów nima żadnych, dopiero przy Ashland, ziemia zakupiona od Canal Compani dla Kopalni, która do każdy Kopalni jest 80 acrów, do 160 Ac. Kopalni jest do 60 Compani.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Na farmach nie, tylko przy Kolejach a w Kopalniach zielaza, lub rządowych robotach, najwięcy latem od Maja, aż do Listopada.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	14 Mil od Hurley, ku Ashland jest ziemi dosyć rządowy, lecz okolica za zimna.
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	Homestead 160 acrów, 5 lat na tym grącie mieszkać, 6 miesięcy w roku, a 6 m. na zarobek i 5 acrów klerunku, przez 5 lat.
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Ziemie są lesiste z grubem drzewem. tylko na loty sprzedawane, od 100 Dol. aż do 600. Dol.
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Ziemia jest dobra tylko zimna, dobra dla Kartofli, Owsa, Kapusty, siana. i t.d.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	to samo, nic innego.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	tak samo drogo jak piszę.
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Domy z Desek, tysiąc stóp 11. Dol, aż do 16 stu Dol. budują także i z loksów co sami sobie obrabiają.
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	Robotnicy przy Kolejach 175 cent dziennie, w Kopalniach 175, aż do 200, i 250 cent dz.
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Fabryk nima tylko Kopalnie. i Młyny do żnięcia Desek. w Ashland, i Watersmeet.
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Popyt jest dla górników. i niefachowych ludzi.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Praca dziennie 10 godzin, Płata Miesięczna 45 Dol, aż do 50 Dol. a Contraktorowe i więcej, w Kopalniach.
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Fabryk niema, Kopalnie na zime ustawają, a latem się otwierają.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	nie, Kopalnie powstają nowe.
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Nie, sam sobie musi roboty szukać.

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	To samo jak piszę.
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Strików żadnych nima. Price roboty jest tym sam.
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Knights of Labor znajduje się w Iron Wood. Mich. Mała partija.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Nie sprzeciwia się nikomu.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	!! Nie jeden drugiemu jest dobry
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Zawdy jednakowe.
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Domy są Kupieckie. Companija do tego się nie wdawa.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Nie. gdzie kto chce tam kupuje.
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Nie; w jednym tani, w drugim drozy Kaj tani tam kupują.
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Jako wto znalisie, najwięcy niefahowy krwale, cieśle to na swoją rękę. Jak się zgadzi.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	głównych rzemiosł tu nima.
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Sklepy można nająć od 25 Dol. aż do 50 Dol. Warsztatów nima.

Proszę nie gniewać się że papier się splamił.

Rodak.

Z Uszanowaniym.

Mr. Constanty Hayda.

74 Grupa
Zw. Nar. Pol.
"KOSCIUSZKO"
La Salle, Ills.

203

87

~~Do~~
~~Rządu Centralnego~~
~~Związku Nar. Pol.~~
~~w St. zjed. P. A.~~

1887 r. 3 Listopada ~~Raport~~

Mam zaszczyt donieść niniejszym iż tu są dwa miasteczka przy sobie tylko ich parowa przedziela i każde sobie rządzi oddzielnie jak La Salle tak i Peru ma swego majora prawa tutaj idzie doskonale latwo a zaś wyjątkowo w majnach zielonemu przychodzi przykro pracować w majnach ale w cynkowni jest przyjęty prędzej niżli tutejszy a jeśli się przez niejaki czas ~~obznajomi~~ stara się o prace gdzie więcej zarobi ~~uwiadomiam~~ takie iż 6. mil od nas na zachód jest założone nowe miasteczko od dwóch lat nazywa się Spring Valley. North Western Co: dała wybić trzy wal szafty z których węgiel wydobywa i wysyła do Minesoty miasto rośnie jak na młodziach bo i Co: robi bisnes loty przedaje po 200. dol robotnik przyjmują samych katolików a zwłaszcza Polaków Niemców i Irlandczyków może znajść prace na wierzchu i pod ziemią.

Superdent jest ajrysz żyery tbym poinformo-
wał się zniem nazywa się Charley Dawlin on
nie raz przez gazety ogłasza gdy potrzebuje
ludzi. tutaj i wszędzie istnieją i znów zakła
dają towarzystwa budownicze który lub każdy
oszczędzający Polak może się dorobić do swego
bytu a potem jeżli mu się nie podoba to sprze
daje na który ma pokój i idzie na farmy
gdzie mu się podoba.
przepraszam z opuźnieniem się bo mnie
dało zatrudnienie wniektórych odpowiedzi

Z Uszanowaniem

Jan Kazyński

odebrano d. 6 Listopada 1887 88

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
~~ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,~~
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 19 Pażdziernika 1887

No. 111 203.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są w La Salle przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	od 4 Dolarów do 6oo. z liczną familią 6 Dolarów i 8 Do.
2. Jakie są ceny opału?	3 dolary tona fe węgli, drzewa żadnego.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	oławina od 8c. do 13c. wieprzowina od 6 do 10 ct font kartofle 100 buszel masło 25 centó jaja 25 cen
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	14 i 16 dolarów na miesiąc po największej części się sami wiktują
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	żadnych
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	La Salle 11. tysięcy, Peru przez 7. tysięcy, or twin City parowa dzieli
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	robotnicy i kupieckie
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	ze wschodu na zachód Rock Island Paeifiks realroad od północy na południe Central Ill.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	w mieście kopalnie i fabryki wokolicy kopalnie i rolnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	fabryki cynku i węgiel

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	nie wiele lub bardzo mało a wszystko z drzewa
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	bardzo mało roboty miejskie wykonują starzy tutejsi irlandczyki
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	zaczęli budować nową kolej nie wielkiej przestrzeni
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	bardzo mało
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	trafia się czasem od 1⁰⁰ do 1⁵⁰ dolara
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Polacy Niemcy Irlandczyki mało Szkotów i Szwedów Chińczyków Negrów ani jednego
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	żadnych
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	wszyscy Polacy Niemcy jakby w równości
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	do 5 set Polaków
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	fabrykach cynkowych i kopalniach
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	jest Kościół Klasztor Felicjanek których jest sześć i uczą w szkole
22. Jaka jest ilość Katolików?	czwarta część odchodzi [illegible]
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	stosunki dość poprawne Czechów i Węgrów nie znamy
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	wobec gospodarzów dość dobra pomiędzy narodowościami naszemi postawieni są najniżej
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Grocery and Beer Saloon 6 sztuk dawniej było więcej ale licens przyszedł na 500 dol: rocznie z tego podupadło

c) Warunki kupna ziemi.	osiedlone, farmerów 15
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	bardzo mało
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	żadnej
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	żadnych
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	żadnych
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	czarna pokład spodem glina
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	kartofle kukurydza, kapusta i owies
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	kartofle 100 dawniej 35 cen 40 buszel kukurydza 45 kapusta 1.00 4.00 głowa
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	od 12 dolar do 24.00
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	La Salle wielka fabryka cynku i walcownia huta szkła dwie coal shaft dwie cegielnie
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Peru fabryka cynku walcownia cynku fabryka porządków rolniczych i 1 coal shaft
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	nie fachowych
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	w cynkowni najniży 1.25 najwyży 3 dolary na dzień pod ziemią jak dopłacą 1.50 i 2.50 na dzień postronne roboty 1.50 na dzień
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	żadnych zamkniętych tylko na zime cegielnie ustają i za miastem tunel cymentowy
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	żadnych
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	nie masz

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	8 d6
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	z potrudna 4 lata temu zval majnery mieli 4 miesiące
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	majnery mają unią i częścią należą do vyceny pracy
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	nie
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	nie jest
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	starranny i śmiały człowiek wszędzie może przyjść w prace a wszędzie trzeba się przód rozpoznać i prace pojmować
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	żadnych niema
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	—
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	—
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	—
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	—
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	od 12.00 dolarów do 30.00

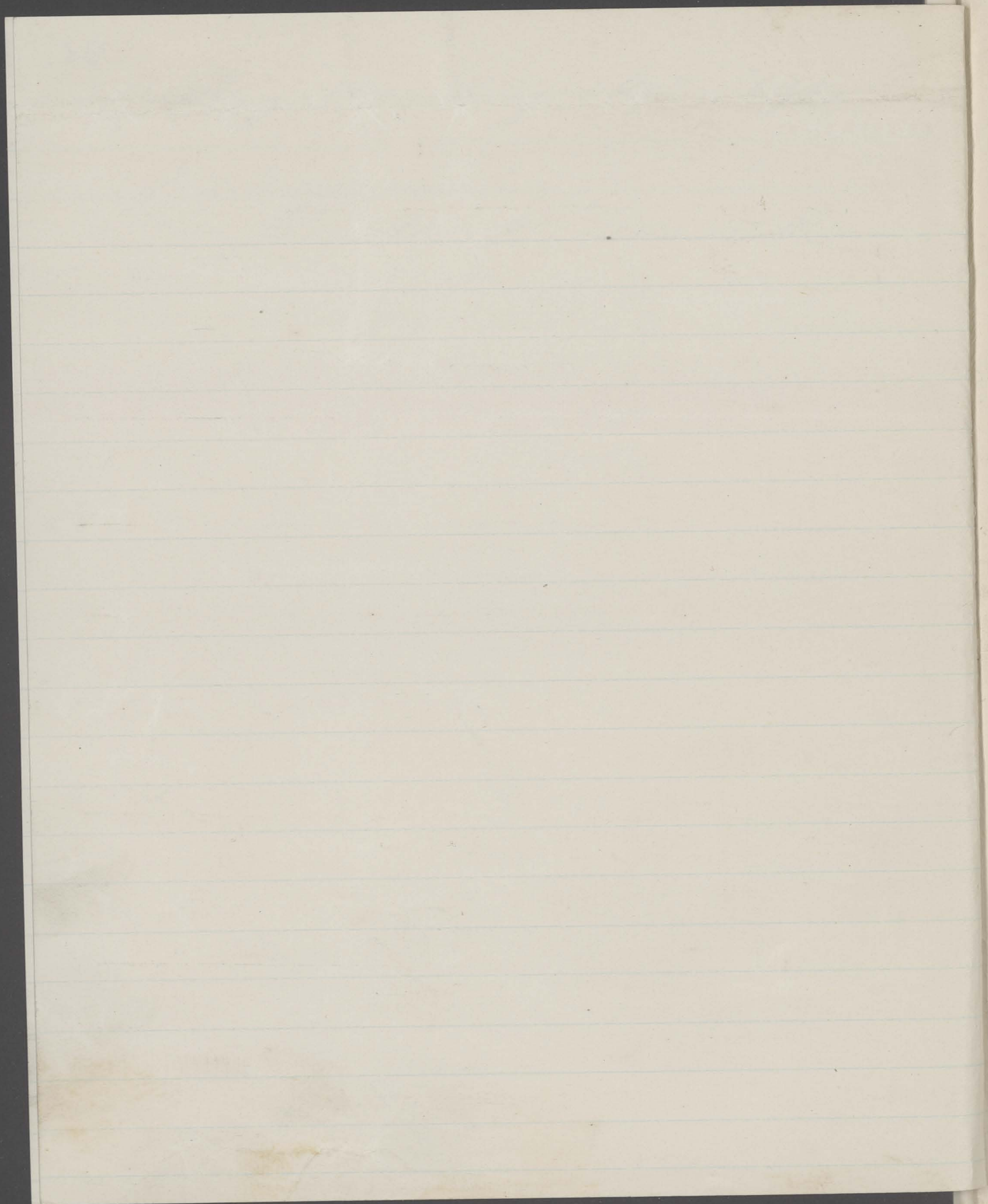
204 Streator dnia 4go List, 84.

Szanowni Panowie, Komitet dobro-
czynności;

Na ostanim posiedzeniu Towarzyst..
przedstawiłem kwestyi naradzi.
jak i pominiłem o przybywają-
cych wygnańcach, Lecz w pomocie
żadnem sposobem, innym nie-
mogiemy przyjść pomi naszi.
my wszyscy nie dał no przybyci
i każdy sie naj przedstawa aby mioł
wozem siedzie, tak niektórzy częsci
wszyscy mamy długi na miesię-
cznie wypłatę pokupili przyporty,
ta kto jest naj pierwsze.
lecz pomiłź damy Talla, będące
między przybywającymi, znające
sie w kopalniach lub dmucha-
cze Flaszek lub jakiego bądz
Klasy robnik, chcemy pomodz
tyle gdyby ktoś przybyt

zrobotę jemu i w pobyt jego,

z uszanowaniem
Rodak P. Hastorek

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
~~ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,~~
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

odebr. d. 6. Listopada 1887

New York, dnia 18 Pardziernika 1887

No. 111 204.

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są w Streator Ill. przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Od 4 Dolarów wyżej miesięcznie
2. Jakie są ceny opału?	Najtansze
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mleko. Mięso Drogie Hleb i jarzyny tanie
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Od 3 Dol. 75 c do 5 Dolarow tygodniowo.
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Dotego czasu mnie nie wiadomo.
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	nie wiadomo.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Kupieckie
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	4. Kolejie żelazne
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Kopalnie węgli
10. Jaki przemysł przeważa?	nie wiadomo

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Lurd.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Roboty na kolejach żelaznych i kopalniach, innych nie można liczy[ć]
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Żadne
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	niema
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	nie
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	Niema tylko jak się mówi biały narod
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	nie
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Słowiańska i Węgry.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	19 familijów
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	w kopalniach
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	niema
22. Jaka jest ilość Katolików?	przewyższa innych
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	jak bracia w przyjaźni.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	przewyższa inną narodowość,
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	żadnych

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	nie ma
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	nie wiadomo
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	nie ma
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	nie ma
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	nie ma
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	czarna glinista i zimna
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Kukurydza
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	tak same jak w Chicago i New yorku
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	domy tutaj by się budowało za gotówkę bez można tyż i na wypłatę
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	dzienny rolnik zarobi 1/10 do 1.75 na dzień
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	3 Szkła fabryki, mianowicie Bottle blowers
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	nie fachowych
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	w przecięciu na miesiąc od 28, do 45. miesięcznie
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	nie ma
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	nie wiadomo,
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	tylko Stolarskie można dostać

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	nie wiademo
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	tyl. (Pomiędzy Coal miners, przedzmala są leci.)
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	nie ma widzianej wcale,
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	nie,
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	przijazń,
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	nie ma różnicy między górnicy-mi i fabrycznymi
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	niema
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	— " —
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	— " —
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Szkła lub Glasów dmuchacze Glas and Bottle Blowers,
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Szkła wyrobnik do 7 Dolarów,
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	od 25. do 100 Dolarów na miesiąc,

odebrano d. 11 Listopada 1887

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
~~ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,~~
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

No. 111 208.

New York, dnia 19 Pardziernika 1887

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są w Poniatowskim przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Dla Rodzin 2 Dol. Miesięcznie
2. Jakie są ceny opału?	bezpłatnie
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso 5 cen. fund. Chleb własny na każdy Masło 10 cen. Jaja 10 cen.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	3 Dol. na tydzień
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	w Poniatowskim 10 Familij
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	w Townie 107 Familij
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Rolnicze
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Rolnictwo
10. Jaki przemysł przeważa?	

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	budynkow postawiono 8
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	—
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	w projekcie
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	—
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	125
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	—
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	—
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Polska
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	78 Famili
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Rolnictwo
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Kościół i Szkoła
22. Jaka jest ilość Katolików?	103 Katolikow
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Dobre
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Dobra
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	1 Salon

c) Warunki kupna ziemi.

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Są
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Może
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	—
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	—
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Są Aker od 4 do 10 Dol.
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Spod gliniasty
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Wszystko
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Przenica 80 cen Żyto 60 cen. Jęczmień 55 cent Owies 35 cen Kartofle 50 cent
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Ogolnie zo 8 Dol za tysiąc stop

d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.

35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	—
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	niefachowych
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	—
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	—
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	—

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	—
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	—
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	—
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	—
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Nie
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	— —
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	—
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	—
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	—
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Majstry jeżeli się sami osiedlą
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	—
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	—

Nik Kasnyński
Leon Hart
Józef Chesak
Komitet

96

Odebr. d. 16 Listopada 1887

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI,
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,
w Stanach Zjednoczonych
w AMERYCE.

New York, dnia 18 Pazdziernika 1887

No. 111

KWESTYONARYUSZ. 214.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Green Point przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Od 5 – 18 doll miesięcznie.
2. Jakie są ceny opału?	" 4½ – 6½ Doll za tonę węgli.
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Kwarta mleka (the best) 8 centów. Funt mięsa Wołowego od 10c – 21 ct.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Dziennie 30 ct tygodniowo 4½ doll. Zadowalniające
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	4000.
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Przemysłowe.
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	bardzo mało.
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Najwięcej Fabryki.
10. Jaki przemysł przeważa?	Rzezniczy.

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Nie wiele.
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	—
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	—
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	—
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Jest tu zwyczajnych robotników dosyć duża liczba, których dzienny zarobek wynosi od 1.25 do 1.75.
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	—
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Tego nigdy żeśmy niemieli.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Irlanderyay.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	50 Familij.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Prosci robatnicy.
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Taki jest w Brooklynie
22. Jaka jest ilość Katolików?	Do 3000.
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Zadawalniające
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Bardzo dobra.
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Weale niemasz polskich

c) Warunki kupna ziemi.

26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Bardzo mało w New Town N. Y.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Tak samo polski jest poszukiwany w razie potrzeby jak inny.
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Bardzo wiele.
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Nie zanadto urodzajna.
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Kartofle i Kukurydza.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	

d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.

35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Prosty robotnik zarabia 1.25–1.75 Rzemieślnik 2.00–2.50. Wszystkich fabryk będzie około 25 najwięcej żelaznych. (Foundry).
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Właśnie budują nową Cukrownię.
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Nie.

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	——
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Ostatnie strajki wypadły na niekorzyść robotników.
43. Czy są Trade–Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Takie jest.
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Bynajmniej.
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Najmniejszej.
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	W każdym razie.
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Tego tu nie ma.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	" "
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	" "
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Krawcy.
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	od 2.00 — 2.50.
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	od 20 dol. — 40.

Władysław Majerowicz.
Sekr. grupy Jana III Sobieskiego w Greenpoint.

98

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI, odebrano d 19 Grudnia 1887

~~ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,~~

w Stanach Zjednoczonych

w AMERYCE.

New York, dnia 18 Pazdziernika 1887

No. 111

KWESTYONARYUSZ. 239, N.J.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są w Jersey City przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Pojedy osob $1.00 1/7 tylko Spanie na miesiąc od 6.00 do 8.00 Dularow (dla rodziny) Rżzne od $5.00 do 15.00
2. Jakie są ceny opału?	Drzewo Fura od 3.00 do 4.00 dularow Wegle od 5 25/100 do 6.00 Tona
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Rozmajte mięso od 7. do 20 ¢ Funt (wie) Bred 10-25 ¢ funt Ch. rozmaite gatunky rozjarzyn stosownie mleko 3 i 4 ¢ Part ku warto 14-24 Funt Stol 30 i 45 ¢ Funt
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	Tygodniowo od 3 do 4½ i 5 Dularow miesięcz. 18.00 do 22.00 dularow w Prywatnych domach od 13 do 18 dularow na miesiąc
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	(Dosić korzystne dla robotnika) zabudowane w Ponowaniu zdrowany drewniany (tremes House) Przeważnie 4 do 5 Pientrowych t.j. murowane Drewniane 3 do 4 Pientr Przeważnie
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	3 mieszkańcia zamieszkane Tesz Polakow Głownie Essex Morres St 2 Steuben Morgan St 12 i 13 ulica
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	Więcej Przemysłowe i kupieckie Rolnictwa mniej
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Bardzo obłożone ze wszych Stron Dochodzi 10 Rożnych Stałych Kolejy
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Fabryky (kopalny zadnych) Rolnictwo opodal od miasta [illegible]
10. Jaki przemysł przeważa?	Lejarnie Brązowe mosiądzu Przytem jenne mieszane Wegla i.t.d.

11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Bardzo Wiele roznego gatunku
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Wiele Publicznych Szczegulnie Przy Kolejach rządowych mało(Dworców) i docks i t.d.
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	Wielke Dyfso bendą sie Szczhodziety Rozne Koleje Robota Trwa Zawsze
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	Bardzo Korzystny roznego Gatunku
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Pote czaszy Duzo robotnika i Besz zatrudnienia Bor rozna zarobek od $ 1.10 ¢ do 3.00 na dzin
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	(Hinczikow zadnych) negrow mało Biały Pomieszani
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	Bardzo Małe tego Radzaju i t.p.
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Przewaznia nastempnie Amerykanie Jerlnaczyczy niemcy : Polacy Włochy i.t.d.
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	miasto nasze ogolnie liczy nie wiency 2000 Polakow
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Powienkszych Częsciach Koly żelaznych i fabrych
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Kościł jeden Pod nazwą Sw. ~~Antoniego~~ Antoni Padowskiego
22. Jaka jest ilość Katolików?	Przewazna od jennych
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Zupełnie zgodne i t.d.
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Doskonała Polacy Szanowane
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	15 tego Radzaju

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Zadnych
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	nie Bardzo łatwo
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	nie ma takowej
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	od 100 Dularow ~~Zadnych~~ do 1000 Dularow
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	nima takowych
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	Biała Pod Budowe Roznych Przedmiod
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	Kup Br Wszystke wużycin ~~nie znane~~ ny Kortofj. t.d.
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	Ogolne Umiarkowany
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	Roznego Rodzaju stosowne do życienia osoby
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	Ro: ## 1-50-175-200-
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Rze od 2⁰⁰ do 4⁰⁰ Dularow Dzienna Płata
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Roznajty j.t.d.
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	dzienna od 1-30 do 4 dularow Tygodniowe od Siedmiu Dularow do 18 i 20 miesięczna od trzydziestu do sta dularow
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	odowna tak zwana Fabryka Zygarow
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Bardzo Mało takowych
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Bardzo zatke tego Radzaju

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	Nędzny tego Radzaju
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Skonczył sie Spokojnie Był ostatni Fabryky Tabaky tera ni ma zadnich
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	i takowych się nie trzymają Wiele lecz Polacy otakowych nie wiedzą
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Nie Konieczni
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Polacy Są Szanowane od Amerykanow
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	Kopalni niema Robotnik i zemiernik Stosowni Wyżej wyszczegulniony
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Balansh Mały tego Rodzaju
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Nie Konieczni
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Jak Kolwiek Dommartiowania Kroch
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Bardzo trudne Bedzą Biedni
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Do jego Pracy i zdolności tegoż
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Rozmajetego Gatunku na Własne zgadanie

Prez J. Nadolski

Secr S. Myślewicz

KOMITET CENTRALNY DOBROCZYNNOŚCI, odebrano d. 22 Grudnia 1887

100

ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO,

w Stanach Zjednoczonych

w AMERYCE.

Do Wp. Pana Jan. [illegible] z Nowego [illegible]

No. 111.

241

New York, dnia 18 Pazdziernika 1887

N. 4

KWESTYONARYUSZ.

PYTANIA.	ODPOWIEDZI.
a) Ceny utrzymania.	
1. Jakie są Nowym Yorku przeciętne ceny mieszkań dla pojedyńczych osób i dla rodzin?	Dla pojedynczych osób od $1.50 do $5.00 na tydzień — (umeblowane pokoje). Dla rodzin od $10.00 do $25.00 miesięcznie —
2. Jakie są ceny opału?	Pojedyncze osoby mieszkają w nieopalonych pokojach — Rodziny płacą po 9/25 centa za funt węgli, 2¢ za jeden funt drzewa —
3. Ceny mięsa, chleba, jarzyn i mleczywa?	Mięso od 7¢ do 18¢. Chleb jeden funt 2¢. Jarzyny tanie — Mleko kwarta od 7¢ do 10¢.
4. Ceny utrzymania dziennego i tygodniowego (board) w tańszych restauracyach?	W tanich stołownach $3.00 tygodniowo
b) Pytania ogólne co do charakteru miasta.	
5. Czy są tam Tenementhouses i jakiego rodzaju?	Przeważnie tenementhouses od 3ch do 6ciu piętr — przez środek przedzielone schodami — po większej części każda połowa zajmowana przez dwie rodzin, czyli piętro przez 4ry rodzin.
6. Liczba mieszkańców w przybliżeniu?	Niekiedy dom mieści w sobie od 60 do 120 osób a w żydowskich okolicach do 180
7. Charakter miasta, czy rolnicze, czy przemysłowe, czy kupieckie?	N. Y. w wysokim stopniu kupieckie i przemysłowe 100
8. Czy dużo kolei żelaznych przechodzi tamtędy?	Zetknięcie się wszystkich kolei w Stanach Zjednoczonych
9. Jaki charakter okolicy, czy kopalnie, czy fabryki czy rolnictwo?	Fabryki i kupiectwo
10. Jaki przemysł przeważa?	Trudno dopatrzyć co jest przeważającem. — W ogóle wszystko jest wysoko rozwinięte

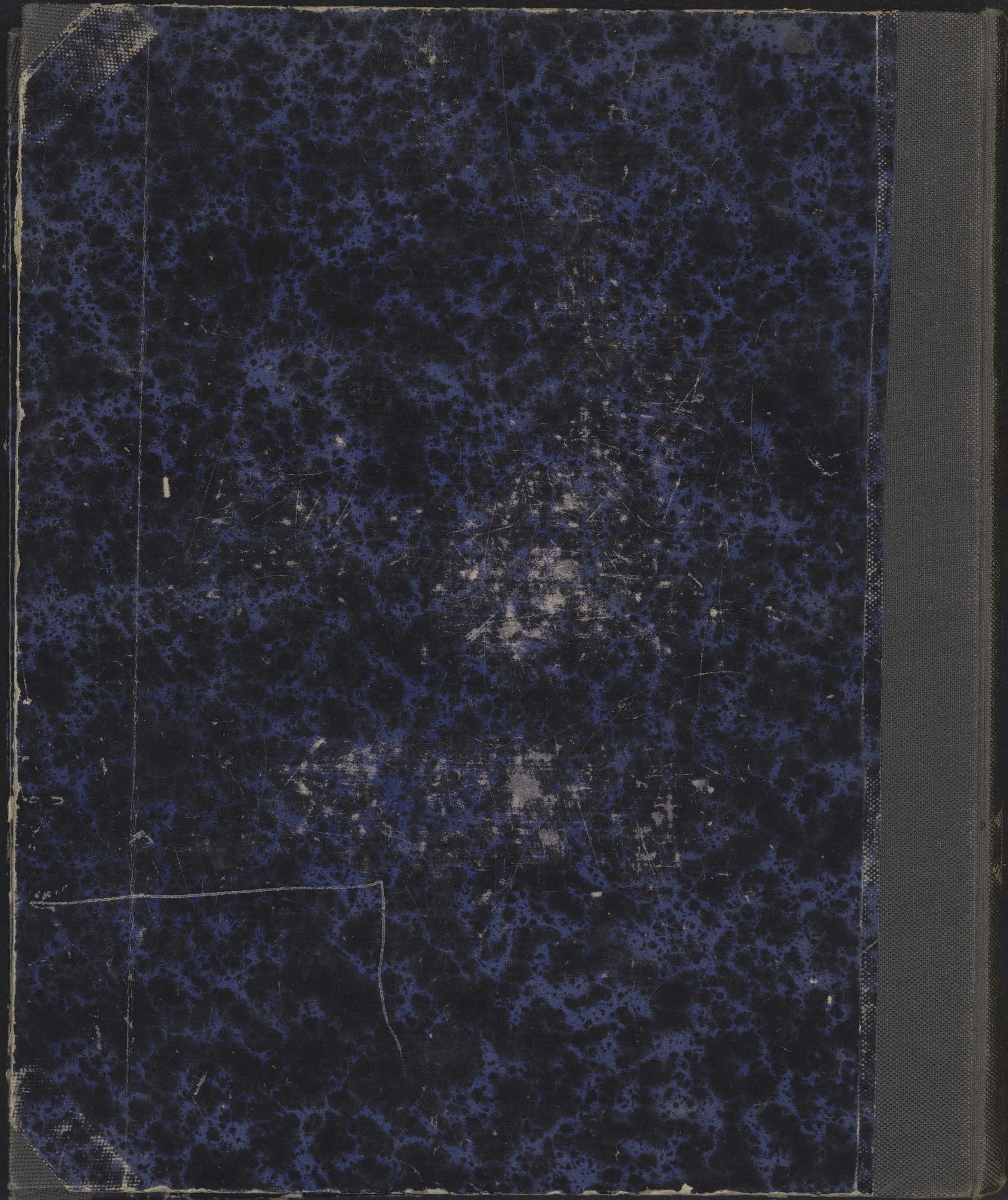
11. Czy dużo nowych powstaje budynków?	Całe setki naraz —
12. Czy dużo tam publicznych robót miejskich i rządowych, mianowicie czy są roboty koło budowli publicznych, dróg, ulic, koło Dworców kolei żelaznych, koło regulacyi rzek, kopalni, koło kanałów lub portów (Docks)?	Czyszczenie ulic, uprawianie i dozorowanie parków — Obecnie w budowie zbiórnik wody —
13. Czy w okolicy budują obecnie jakie koleje żelazne, a jeśli nie, to czy są jakie w projekcie i kiedy roboty koło takowych się rozpoczną?	W projekcie 3. Av. Cable road i Market St. Elevator R.R. zaczną się z wiosną —
14. Czy jest zarobek w Yardach kolei żelaznych?	
15. Czy zwyczajny robotnik jest poszukiwanym i jaki jest przeciętny zarobek takowego?	Przeciętny robotnik zwyczajny — zarobek $1.50 dziennie —
16. Czy pomiędzy robotnikami dużo obcych narodowości, a zwłaszcza chińczyków i negrów?	W Nowym Yorku robotnicy zwyczajni tylko obconarodowcy. —
17. Czy bywają nieporozumienia i zatargi pomiędzy robotnikami różnych narodowości?	W Nowym Yorku jest braterstwo robotników (jeżeli należą do Unii)
18. Jaka jest przeważnie narodowość obca, nieamerykańska w mieście?	Zwyczajnych robotników przeważnie składają Włosi. —
19. Jaka w przybliżeniu ilość polaków?	Około 5.000.
20. Jakie ich główne zatrudnienia?	Krawcy i Stolarze — (mało nic nie robi)
21. Czy jest polski Kościół i szkoła polska?	Kościół i szkoła.
22. Jaka jest ilość Katolików?	Polacy przeważnie Katolicy
23. Jakie są stosunki polskiej ludności z Niemcami, Irlandczykami, Czechami i Węgrami?	Polacy wegetują oddzielnie
24. Jaka jest opinia w mieście o polskich robotnikach?	Nie cieszą się dobrą opinią
25. Czy wiele szynków i Beer-Saloonów polskich w mieście?	Około 10ciu

c) Warunki kupna ziemi.	
26. Czy okolica mocno osiedlona? Czy są farmerzy polscy w okolicy?	Nie — nie.
27. Czy polski robotnik może łatwo dostać pracę na farmach polskich lub obcych?	Z trudnością
28. Czy jest w okolicy ziemia rządowa?	Nie
29. Jakie są warunki nabycia ziemi przez homestead, prescription i tree clausule?	
30. Czy są w okolicy ziemie nieuprawne, wystawione na sprzedaż przez Koleje? Jakie są przeciętne ceny takowych i warunki wypłaty?	Są loty - wystawione na miesięczne wypłaty po $ 5.00 i $ 10.00 miesięcznie, w East New York - i Bath Beach & Wood Side L. I.
31. Jakiego rodzaju jest ziemia w okolicy?	
32. Jakie ziemiopłody są najodpowiedniejsze i najłatwiejsze do zbytu?	
33. Jakie są ceny obecnie i jakie były przeszłoroczne na ziemiopłody produkowane w okolicy?	
34. Jakie są ceny drzewa budowlanego? Jaka dogodność do budowania domów?	
d) Pytania co do zarobku wyrobników, robotników fabrycznych i rzemieślników.	
35. Jakie są główne fabryki i jaka ich ilość w mieście i okolicy?	Zbiór wszelkich fabryk w New Yorku
36. Czy jest popyt większym na robotników fachowych czy na niefachowych?	Nie ma popytu na żadnych, lecz fachowi są w stanie znaleźć zatrudnienie
37. Wyraźne określenie zarobku dziennego, tygodniowego, miesięcznego w tych fabrykach od czasu lub od roboty? Jakie zarobki najwyższe i jakie najniższe?	Rzemieślnicy dostają od $ 12.00 do $ 20.00
38. Czy dużo fabryk zamkniętych i jakiego rodzaju?	Wszystkie są w ruchu —
39. Czy nowe fabryki powstają i jakiego rodzaju?	Nie mamy. —
40. Czy są zakłady dające roboty do domu?	Zakłady ubiorów pracują wszystkie

101

41. Jaki jest stosunek zarobku w domu do zarobku w fabryce?	W domu co najmniej 5 procent gorzej płatne.
42. Czy bywają striki i jak się ostatnie skończyły?	Bywają często i kończą się przeważnie na korzyść robotników
43. Czy są Trade-Unions i organizacye robotnicze jak Knights of Labor?	Trade Unions i Zakon Rycerzy Pracy w wysokim stopniu rozwinięte. —
44. Czy robocza klassa fabryczna sprzeciwia się przypływowi nowych robotników?	Sprzeciwia się wtedy tylko jak nowi przybysze pracują za bezcen. —
45. Czy jest jaka niechęć przeciwko polakom?	Żadnej —
46. Czy odpowiedzi na powyższe pytania mogą być także zastosowane i do robotników w kopalniach? A jeśli nie to prosimy wyszczególnić, w jakich warunkach różnią się oni od robotników fabrycznych?	
47. Czy istnieją domy mieszkalne i sklepy, utrzymywane przez właścicieli fabryk i kopalni?	Przy nowym zbiorniku wody obecnie budującym się (aquaduct) kontraktorzy są właścicielami sklepów i bud mieszkalnych.
48. Czy robotnicy są obowiązani w tych domach mieszkać i w tych sklepach kupować?	Są obowiązani w budach kontraktorskich mieszkać i kupować z ich sklepów —
49. Czy ceny tych mieszkań i sklepów są droższe od cen zwyczajnych?	Droższe o 10 do 15 procent
50. W jakiego rodzaju rzemiosłach polacy mają największe widoki znalezienia roboty i popytu, bądź na własną rękę jako majstrzy, bądź jako czeladnicy?	Stolarze, cieśle, mularze, krawcy —
51. Ile czeladnik zarabia dziennie w głównych rzemiosłach?	Czeladników nie ma, a robotnicy zarabiają od $12.00 do 20.00 i więcej
52. Jakie są ceny wynajmu sklepów i warsztatów?	Ceny stosowne do miejsca i wielkości — od $21.00 do 150.00 miesięcznie

Za towarzystwo
Kościuszko. Sekr. A. Musiewicz

BIBLIOTH.UNIV
JAGELLONICAE